

वन पैदावार (काठ/दाउरा) संकलन तथा बिक्री वितरण निर्देशिका २०५७

स्वीकृत मिति:	२०५७/२/१९ (मा. राज्यमन्त्री स्तर)
प्रारम्भ मिति:	२०५७/५/१२ (सचिव स्तर)
पहिलो संशोधन:	२०५८/३/७
दोस्रो संशोधन:	२०६४/१०/२४

प्रस्तावना

नेपाल राज्यमा प्राकृतिक स्रोतको रूपमा रहेको वन जङ्गलको ठूलो महत्व छ। पारिस्थितिकीय सन्तुलन (Ecological Balance) को साथै देशको आर्थिक तथा सामाजिक विकास एवं सर्वसाधारण जनताको दैनिक जीविकोपार्जनको लागि वनक्षेत्रको प्रमुख भूमिका रहेको छ। यस महत्वपूर्ण प्राकृतिक स्रोतको प्रभावकारी रूपले व्यवस्थापन गरी सर्वसाधारण जनतालाई काठ दाउरा सरल र सुलभ तरिकाले उपलब्ध गराई वन पैदावार सदुपयोग गर्न र वन ऐन, २०४९ र वन नियमावली, २०५१ मा उल्लेखित प्रावधानहरूलाई सरल र स्पष्ट पारी कार्यान्वयनमा एकरूपता ल्याउन वन नियमावली, २०५१ को नियम ६७ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी नेपाल सरकार वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयद्वारा यो निर्देशिका तयार गरिएको छ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ : (१) यस निर्देशिकाको नाम वन पैदावार (काठ/दाउरा) संकलन तथा बिक्री वितरण निर्देशिका, २०५७ रहेको छ।

(२) यो निर्देशिका नेपाल सरकारले स्वीकृत गरेको मितिदेखि प्रारम्भ हुने छ।

२. परिभाषा : विषय वा प्रसँगले अर्को अर्थ नलागेमा, यस निर्देशिकामा :-

(क) “प्लट्ट” भन्नाले वन व्यवस्थापन योजना वा वन कार्ययोजना अनुसारको कूप, ब्लक क्षेत्र, कुनै विकास निर्माण आयोजना संचालन गर्दा हटाउनु पर्ने रुखहरू भएको क्षेत्र, अधिकार प्राप्त अधिकारीले तोकेको कटान क्षेत्र वा नेपाल सरकारबाट तोकिएको कटान क्षेत्र समेत सम्भन्नु पर्छ।

(ख) “जरा ठूटा” भन्नाले रुख कटान गरिसकेपछि माथिल्लो जमीन सतहदेखि बढीमा ६ इन्चीसम्म बाँकी रहेको रुखको भाग र जरासँग जोडिएको जमीनको भित्रको काठ र सम्पूर्ण जराहरूलाई समेत जनाउँछ।

(ग) “समिति” भन्नाले नेपाल सरकारबाट काठ/दाउरा संकलन र बिक्री वितरण गर्नको लागि अख्तियार गरेको कुनै समिति र वन पैदावार विकास समितिलाई जनाउँछ।

- (घ) “संस्थान” भन्नाले कम्पनी ऐन २०२१ अन्तर्गत स्थापना भई नेपाल सरकारको पूर्ण स्वामित्वमा सञ्चालित काठ दाउरामा आधारित तथा प्रशोधन गर्ने कुनै संस्था, उद्योग र टि. सि. एन. समेतलाई जनाउँछ ।
- (ङ) “छपान रुख” भन्नाले पाँच इन्ची भन्दा बढी व्यास भएको छपान गर्नु पर्ने रुखहरूलाई जनाउँछ ।
- (च) “बल्लाबल्ली” भन्नाले छातीको उचाईमा ११ इन्ची भन्दा मुनी ५ इन्चीसम्म व्यास भएका रुखहरूलाई सम्भन्नु पर्दछ ।
- (छ) “सिल्भिकल्चरल अपरेसन” भन्नाले वन व्यवस्थापन गर्दा सञ्चालन गरिने सुधारका कार्यक्रमहरू जस्तै छटनी गर्ने, हांगा छिमल्ने, लहरा काट्ने, सुधारको लागि रुख कटानी गर्ने र सुखड खडा, मर्न लागेको, मरेको, बुढो, रोगी रुखहरूलाई छनौट गरी कटानी गर्ने र ढलापढा रुखलाई हटाउने कार्यसमेतलाई जनाउँछ ।
- (ज) “अन्तिम जाँच” भन्नाले कुनै निकाय वा व्यक्तिले करारनामा अनुसार काम गर्न पाएको प्लटमा कटान मुछान आदि सम्पूर्ण कार्य सम्पन्न भएपछि जिल्ला वन कार्यालय र कटान गर्ने व्यक्ति वा कटान गर्ने निकायले तोकेको प्रतिनिधिको उपस्थितिमा क्षेत्रीय वन निर्देशकले गरेको अन्तिम जाँचलाई जनाउँछ ।
- (झ) “दरियाबुर्दी काठ” भन्नाले नदी खोलाले वगाई ल्याएको, किनारा लागेको, अड्केको, डुबेको, टाँचा निशान लागेको वा कुनै टाँचा निशान नलागेको, कसैको हक प्रमाण नपुगेको काठलाई जनाउँछ ।
- (ञ) “बेवारिसी काठ” भन्नाले टाँचा लागेको वा नलागेको, टाँचानिशान खुर्केको, बदलिएको वा कुनै तरहबाट मेटिएको, कसैको हक प्रमाण नपुग्ने काठलाई समेत जनाउँछ ।
- (ट) “कार्य-योजना” भन्नाले वातावरणीय सन्तुलन कायम राखी वनको विकास, संरक्षण तथा वन पैदावारको सदुपयोग गर्न तयार गरिएको वन ऐन, २०४९ बमोजिम स्वीकृत वन सम्बन्धी कार्ययोजनालाई सम्भन्नुपर्छ ।
- (ठ) “सरकारद्वारा व्यवस्थित वन” भन्नाले वन ऐन, २०४९ को परिच्छेद ३ बमोजिम नेपाल सरकारले व्यवस्थापन गर्ने राष्ट्रिय वनलाई सम्भन्नु पर्छ ।
- (ड) “संरक्षित वन” भन्नाले राष्ट्रिय वनको कुनै भाग विशेष वातावरणीय, वैज्ञानिक वा साँस्कृतिक महत्वको ठानी नेपाल सरकारले वन ऐन, २०४९ बमोजिम छुट्याई संरक्षित वनको रूपमा घोषित गरिएको वन क्षेत्रलाई सम्भन्नुपर्छ ।
- (ढ) “अधिकार प्राप्त अधिकारी” भन्नाले जिल्ला वन अधिकृतलाई सम्भन्नु पर्दछ । यस्ता अधिकृत नियुक्त नभएको अवस्थामा नेपाल सरकारले तोकेको अधिकृत सम्भन्नु पर्दछ ।
- (ण) “निकाय” भन्नाले नेपाल सरकारले काठ, दाउराको कटान, मुछान, घाटगद्दी तथा बिक्री वितरणको व्यवस्थापन गर्न पाउने गरी अख्तियारी दिएको संस्था सम्भन्नु पर्दछ ।

- (त) “अनुसन्धान केन्द्र” भन्नाले वन तथा वनस्पतीको सर्वेक्षण तथा अनुसन्धान गर्ने प्रमुख जिम्मेवारी भएको वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय अन्तर्गत वन अनुसन्धान तथा सर्वेक्षण विभाग र वनस्पती विभाग समेतलाई जनाउँछ ।
- (थ) “जनसहभागीता” भन्नाले जिल्ला विकास समिति वा गाँउ विकास समिति अन्तर्गत नेपाल सरकारको वार्षिक कार्यक्रम भित्र परेको जनस्तरको सहयोगबाट संचालन गरिने विकास निर्माण कार्य सम्भन्धनुपर्छ ।
- (द) “साना लागत” भन्नाले रु. ५ लाखसम्म अनुमानित लागत भएको विकास निर्माण कार्य सम्भन्धनुपर्दछ ।

परिच्छेद -२

रुख छपान तथा कटान इजाजत सम्बन्धी व्यवस्था

३. **प्लट निर्धारण** (१) वन व्यवस्थापन कार्ययोजना वा वन कार्ययोजना अनुसारको कूप, ब्लक क्षेत्र, कुनै विकास निर्माण आयोजना संचालन गर्दा हटाउनुपर्ने रुखहरु भएको क्षेत्र, अधिकारप्राप्त अधिकारीले तोकेको कटान क्षेत्र, नेपाल सरकारबाट तोकिएको कटान क्षेत्र आदि प्लटहरुको चार किल्ला स्पष्टसँग जिल्ला वन अधिकृतले निर्धारण गर्नु पर्नेछ । प्लटको चारकिल्ला छुट्याउँदा सकभर प्राकृतिक सिमाना जस्तै नदी, खोलानाला, खोल्सा, बाटो आदिलाई लिनुपर्नेछ ।

(२) प्लट निर्धारण गर्दा भू-क्षय तथा जैविक विविधताको दृष्टिकोणले संरक्षण गरिनुपर्ने क्षेत्र र अनुसन्धान क्षेत्रलाई कटान गर्ने क्षेत्रमा समावेश गरिनु हुँदैन ।

(३) जिल्ला वन अधिकृत र कटान गर्ने व्यक्ति वा निकायले संयुक्त रुपमा प्लट निरीक्षण गरी रुखहरु कटान गर्ने क्षेत्र, मूढाहरु घिसार्ने बाटोहरु (Skid Trails), गाडा, ट्याक्टर वा अन्य हुवानी गर्ने सवारी साधनहरु चल्ने बाटो तथा सडक, खोल्सा वा खोला तर्ने पुलेसाहरु, काठेपूलहरु, छोटो अवधिको लागि थोरै परिमाणमा लकडी थुपार्ने ठाउँहरु (Landings) र घाटगद्दी रहनेस्थान समेत यकिन गरी नक्सामा अंकित गरी जिल्ला वन कार्यालयमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

४. **छपान व्यवस्था:** (१) निर्धारण गरिएको प्लटमा भएका कटान गर्नु पर्ने रुखहरुमा छपान गर्नुको साथै अवस्था र क्लासको लगत लिई मूल्याङ्कन समेत गर्नु पर्नेछ । छपान तथा मूल्याङ्कन कार्य राजपत्र अनंकित प्रथम श्रेणीसम्मको रेञ्जर वा सो भन्दा माथिको अधिकृतले अनुसूची-१ बमोजिम गर्नु पर्नेछ । सो छपान तथा मूल्याङ्कन कार्यको जाँचबुझ कम्तीमा एक तह माथिको प्राविधिक कर्मचारीबाट गर्नु पर्नेछ ।

(२) छपान गर्नुपर्ने प्रत्येक रुखमा दुई ठाउँमा ६ इन्ची x ६ इन्चीको ब्लेज (Blaze) लगाउनु पर्नेछ । उक्त ब्लेज फेदमा (भूईको सतहदेखि ६ इन्ची भित्र) / छातीको उचाई (रुखको फेददेखि (४)५ फीट वा १३७ से. मी. उचाई) मा हुनु पर्नेछ । दुवै ब्लेज एक अर्काको विपरीत दिशामा हुनुपर्ने र दुवै ब्लेजमा प्रष्ट देखिने गरी छपान टाँचालगाई नम्बर इनामेलले लेख्नु पर्नेछ ।* “दरियाबुर्दी वा खोलामा गाडिएको अवस्थामा रहेका रुखहरु छपान गर्दा दुवै ब्लेज एकै दिशामा हुने गरी छपान गर्न सकिनेछ ।” छपान भैसकेका रुखहरुको तेरिज अनुसूची-२ बमोजिमको ढाँचामा राख्नुपर्नेछ ।

* पहिलो संशोधन

(३) जिल्ला वन अधिकृतले छपान गराएका रुखहरु मध्ये कम्तीमा १० प्रतिशत रुखहरु जाँचबुझ गर्नुपर्नेछ । साथै क्षेत्रीय वन निर्देशकले छपान गरिएका रुखहरु मध्ये कम्तीमा ५ प्रतिशत रुखहरु निरीक्षण गर्नुपर्नेछ ।

(४) नदीनालाको किनारा र सडक छेउका रुखहरु छपान गर्दा भू-क्षय नहुने किसिमले विशेष होशियार भएर छपान गर्नु पर्दछ ।

(५) जिल्ला वन अधिकृतले छपान जाँच गर्दा उचित तवरले छपान गरेको नभेटेकोमा सो प्लटमा छपान भएको रुखहरु रद्द गर्न सक्नेछ र सो को जानकारी क्षेत्रीय वन निर्देशकलाई गराउनु पर्नेछ । क्षेत्रीय वन निर्देशकले जाँचबुझ गरी आवश्यक ठहर्‍याएमा प्लट समेत रद्द गरी पुन छपान गर्न आदेश दिन सक्नेछ ।

(६) छपान भएका रुखहरुको नाप साइज फरक परेमा छपान गर्ने कर्मचारी नै जिम्मेवार रहनेछ । यसरी गलत छपान गर्ने कर्मचारी उपर विभागीय कारवाही समेत हुनेछ ।

५. **निकाय निर्धारण र सूचना प्रकाशन:** (१) कार्ययोजना बमोजिम वा नेपाल सरकारले तोके बमोजिम कटानको लागि प्लट निर्धारण भई छपान कार्य सकिएपछि जिल्ला वन कार्यालय आफैले वा अन्य निकायलाई कटान मुद्दानको काम गर्न दिने हो सो को जिल्ला वन अधिकृतले यकिन गर्नुपर्नेछ ।

(२) प्लटमा कटान मुद्दान कार्य जिल्ला वन अधिकृतले नै गर्ने भएमा आर्थिक ऐन नियमानुसार ठेक्का बन्दोबस्त गर्न जिल्ला वन कार्यालयले सूचना प्रकाशित गर्नु पर्नेछ ।

* (३) सामान्यत कटान मुद्दान कार्य अमानतबाट गरिने छैन । उपदफा (२) बमोजिम ठेक्का बन्दोबस्त गर्न सूचना प्रकाशित गर्दा बोलपत्र नपरी वा विशेष परिस्थितिबाट अमानतमा कार्य गर्नु परेमा क्षेत्रीय वन निर्देशकको स्वीकृती लिई स्वीकृत लागत अनुमान (Estimate) बमोजिम कटान मुद्दान कार्य गर्न सकिने छ ।

६. **करारनामा सम्बन्धी व्यवस्था** (१) आर्थिक ऐन नियमानुसार ठेक्का सदर भएपछि सम्बन्धित व्यक्ति वा निकायलाई ठेक्का सदर भएको जानकारी दिनुपर्नेछ । सो जानकारी पाएको मितिले ७ दिनभित्र करारनामा गर्न आउनु भनी सूचना दिनु पर्नेछ । तोकिएको अवधिभित्र करारनामा गर्न नआएमा ठेक्का तोडिने छ ।

(२) यसरी स्वीकृत भएको ठेक्काको करारनामा गर्दा नेपाल सरकारले तोकेको अधिकृत र सम्बन्धित व्यक्ति, निकाय वा निजको प्रतिनिधिले साक्षीको रोहवरमा हस्ताक्षर गर्नु पर्नेछ ।

(३) करारनामा सम्बन्धी विवाद परेमा करार ऐन, २०५६ बमोजिम हुनेछ ।

७. **जमानत र धरौटी:** (१) प्रत्येक प्लटमा गर्नु पर्ने कामको कबोल अंकको ५ प्रतिशत नेपाली नागरिकले र १० प्रतिशत गैर नेपाली नागरिकले जमानत राख्नुपर्नेछ ।

(२) नेपाल सरकारको पूर्ण स्वामित्वमा रहेको समिति/संस्थानले कुनै जमानत तथा धरौटी राख्नु नपर्ने निर्णय वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयले गर्न सक्नेछ ।

* पहिलो संशोधन

८. वन पेशी (पूर्जि) इजाजत पत्र (१)वन नियमावली, २०५१ अनुसारको वन पेशी (पूर्जि) इजाजतपत्र करारनामा गरेको २१ दिन भित्र लिई सक्नुपर्नेछ। सम्बन्धित व्यक्ति वा निकायले उक्त म्यादभित्र पूर्जि नलिएमा ठेक्का तोडी सो वापत राखेको धरौटी समेत जफत गरिनेछ। समिति/संस्थानले पनि करारनामा गरेको २१ दिन भित्र वन पेशी पूर्जि नलिएमा करारनामा रद्द गरिनेछ र सोही प्लट पुन उपलब्ध गराइने छैन।

* (२) यस निर्देशिका अनुसार वन पेशी (पूर्जि) कार्तिक १ गते देखि जेष्ठ १५ गतेसम्म मात्र दिइनेछ।

परिच्छेद-३

रुख कटान, मुछान, ढुवानी तथा घाटगद्दी सम्बन्धी व्यवस्था

९. कटान मुछान सम्बन्धी व्यवस्था: (१) करारनामामा उल्लेख भएको मितिदेखि नै व्यक्ति वा निकायले वन पेशी (पूर्जि) लिई काम शुरु गर्नुपर्नेछ।

(२) सम्बन्धित व्यक्ति वा निकायले कटान कार्यमा संलग्न सम्पूर्ण कामदार र प्रतिनिधि (एजेन्ट) को तीन पुस्ते नाम, थर र ठेगाना समेत खोली जिल्ला वन कार्यालयमा पेश गर्नुपर्नेछ।

(३) कटानी सम्बन्धी कार्यमा सम्बन्धित व्यक्ति वा निकायले काम लगाउदा स्थानीय व्यक्तिलाई प्राथमिकता दिनु पर्नेछ।

(४) टाँचा लागेको रुखहरु मात्र कटान गर्नु पर्नेछ। रुख कटान गर्दा फेदमा छपान भएको तल्लो टाँचा प्रष्ट देखिने गरी छोड्नुपर्नेछ।

(५) छपान भएका रुखहरु उखेल्ने शर्त भएमा सोही बमोजिम जरादेखि उखेल्न सकिने छ। रुख काट्ने कार्य बन्चरो, हातेआरा, पावर मेशिनले गर्न सकिनेछ। छपान भएका सवै रुखहरु कटान गर्नु पर्नेछ।

(६) विभिन्न किसिमका निर्माण आयोजना संचालन गर्दा कटानी भएको वन क्षेत्र र पुर्नवास तथा वसोवास क्षेत्रमा जरा टूटाहरुको मात्र संकलनको लागि इजाजत दिन सकिनेछ। तर भू-क्षय हुने र प्राकृतिक पुनरुत्थान कार्यमा प्रतिकूल असर पर्ने देखिएमा जरा टूटा निकाल्नलाई अधिकार प्राप्त अधिकारीले मनाही गर्न सक्नेछ।

(७) कटान भएका रुखहरुलाई उचित तरिकाले गिंडा (Sectioning) गरी उपयुक्त साइजको हुने गरी गोलियाहरु तयार गर्नु पर्नेछ। बल्ला बल्ली र गोलिया हुने काठलाई दाउरामा परिणत गर्नु हुँदैन। त्यसरी नै दाउराको रुपमा मात्र प्रयोग हुने अवस्थाको बांगोटिंगो, धोत्रो, मक्किएको र दाउराको परिभाषा भित्र पर्ने काठलाई गोलियामा परिणत गर्नु हुँदैन।

* पहिलो संशोधन

(८) कटान मुछान कार्यको रेखदेख गर्न जिल्ला वन कार्यालयले आवश्यक संख्यामा प्राविधिक कर्मचारी खटाउनुपर्नेछ । गोलिया तयार गर्ने कार्य र काठको वर्गिकरण गर्ने कार्य जिल्ला वन अधिकृतले विशेष ध्यान दिई समयसमयमा प्लटको निरीक्षण गर्नुपर्नेछ ।

*(८क) प्लटमा रुख कटान मुछान गर्दा छपान गरिएका रुखहरु मध्ये सम्बन्धित इलाका वन कार्यालयका सहायक वन अधिकृतबाट २५ प्रतिशत र जिल्ला वन अधिकृत वा निजले तोकेको प्राविधिकबाट १० प्रतिशत निरीक्षण गर्नु पर्नेछ ।

(९) कटान गरीएका रुखहरुबाट निस्केका गोलिया र दाउराको लगत कटान रजिष्टरमा अनूसूची ३ बमोजिम उल्लेख गर्नु पर्नेछ ।

(१०) उक्त कटान भएका प्रत्येक गोलिया काठमा छपान रुख नम्वर, गिण्डा नम्वर (प्रत्येक रुखबाट निस्केको कुन गोलिया हो सो) र गोलियाको नाप साइज (गोलाई तथा लम्वाई) समेत सबै स्पष्टसँग देखिने गरी इनामेलले लेख्नुपर्नेछ ।

(११) प्रत्येक प्लटमा कटान भएका रुख र सोबाट निस्केका गिण्डाहरुको लगत विवरण अनूसूची-४ बमोजिम पन्ध्ररोजा फारममा उल्लेख गरी जिल्ला वन कार्यालयमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

(१२) छपान भएका रुखहरु बाहेक अन्य रुखहरु नोक्सान भएमा वन नियमावली, २०५१ को नियम १८ र सोही नियमावलीको अनुसूची-७ बमोजिम विगो कायम गरिनेछ ।

१०. काठ दाउरा ढुवानी तथा घाटगद्दी सम्बन्धी व्यवस्था: (१) दफा ९ अनुसारको लगत भएका गोलिया काठ तथा दाउरा जिल्ला वन अधिकृतबाट चार किल्ला खुलाई तोकेको ठाउँमा घाटगद्दी गर्नुपर्नेछ । तर सिमावर्ती क्षेत्रमा सिमाना देखि ५ कि.मि. भित्र र सःमिल क्षेत्र भित्र घाटगद्दी गर्न दिइने छैन ।

(२) लकडी घाटगद्दी गर्ने ठाउँ सकेसम्म जङ्गल बाहिरको सुरक्षित ठाउँमा गर्नु पर्नेछ । जङ्गलक्षेत्र भित्र नै काठ दाउराको घाटगद्दी गर्नु पर्ने अवस्था परेमा क्षेत्रीय वन निर्देशकको पूर्व स्वीकृती लिई जिल्ला वन अधिकृतले निश्चित क्षेत्र छुट्याई घाटगद्दी गर्न दिन सक्नेछ ।

(३) जङ्गल क्षेत्र बाहिर काठ दाउरा घाटगद्दी गर्न उपयुक्त ठाउँ उपलब्ध नभै कुनै व्यक्ति विशेषको नम्वरी आवादी जग्गामा घाटगद्दी गर्नु पर्दा सम्बन्धित व्यक्ति वा निकायले जग्गाधनीको लिखित स्वीकृती लिई घाटगद्दी कायम गर्नको लागि जिल्ला वन कार्यालयमा माग गर्नु पर्नेछ ।

(४) कटान गरेको प्लटबाट घाटगद्दी गर्ने स्थानसम्म ढुवानी गर्नु पर्ने काठ दाउरा ढुवानी गर्नु पर्दा अनुसूची-५ बमोजिम रमाना पूर्जा भरेर सम्बन्धित ढुवानी गर्ने गाडावान र सवारी चालकलाई दिई पठाउनु पर्नेछ । घाटगद्दीमा उक्त रमाना पूर्जा अनुसारको काठ दाउरा सम्बन्धित निकायको व्यक्तिले बुझ्नु पर्नेछ । रमाना पूर्जामा जिल्ला वन कार्यालयको छाप लागेको र प्लट निरीक्षणमा खटीएको कर्मचारी र सम्बन्धित व्यक्ति वा निकायको प्रतिनिधिको दस्तखत हुनु पर्नेछ ।

(५) काठ ढुवानी गर्दा जिल्ला वन अधिकृतले तोकिएको बाटो मात्र प्रयोग गर्नु पर्नेछ ।

(६) ढुवानी गर्ने प्रत्येक गोलियाको दुवैतिर “जा” टाँचा लगाउनु पर्नेछ । सो टाँचा नलगाई काठ घाटगद्दीमा ल्याउनु हुँदैन ।

(७) पहाडी क्षेत्र वा अन्य विकट क्षेत्रको प्लटबाट घाटगद्दीसम्म काठ ढुवानी गर्न गोलिया चिरान नगरी सम्भव नहुने भएमा क्षेत्रीय वन निर्देशकले पूर्व स्वीकृती लिई हाते आराबाट गोलिया चिरान गरी घाटगद्दी गर्न जिल्ला वन अधिकृतले इजाजत दिन सक्नेछ । उक्त चिरान गरिएको गोलिया तथा चिरान काठ प्रत्येकको लगत राख्नुपर्नेछ ।

▲(७क) घाटगद्दीमा आएका काठदाउरा मध्ये सम्बन्धित इलाका वन सम्बन्धित इलाका वन कार्यालयका सहायक वन अधिकृतबाट २५ प्रतिशत, जिल्ला वन अधिकृतबाट १० प्रतिशत र क्षेत्रीय वन निर्देशकबाट ५ प्रतिशत निरीक्षण गर्नु पर्नेछ ।

(८) कटान क्षेत्रमा नै काठ दाउराको मूल्याङ्कनको स्टम्पेज भ्यालु (Stumpage Value) को आधारमा राजस्व लिनु पर्ने काठको हकमा सम्बन्धित निकायले राजस्व बुझाई विमार्का लिई सकेपछि मात्र गोलिया काठ चिरान गर्न पाउनेछ ।

(९) प्लटमा भएको छपान रुखहरुको मूल्याङ्कन कै आधारमा लिलाम प्रथाबाट उपलब्धगराइएको प्लटमा भएको काठको हकमा भने जिल्ला वन अधिकृतले सकार मूल्य लिई गोलिया काठ चिरान गर्न दिई चिरान काठमा विमार्का दिन सक्नेछ ।

(१०) घाटगद्दीमा गोलिया काठ चाड (Pile) लगाएर राख्नु पर्नेछ । चाड लगाउदा लामो गोलिया सवै भन्दा तल र छोटो गोलिया माथि हुने गरी क्रमशः मिलाएर राख्नु पर्नेछ । दाउराको हकमा २० फीट × ५ फीट × ५ फीटको चट्टा बनाई चट्टा नम्बर इनामेलले लेखेर राख्नु पर्नेछ ।

(११) घाटगद्दीमा आएको सम्पूर्ण काठ र दाउराको जात र साइज खुलेको लगत घाटगद्दी रजिष्टर खडा गरी अनुसूची-६ बमोजिम तयार गरी राख्नु पर्नेछ । रमाना पूर्जा र घाटगद्दीको लगत अनिवार्य रुपमा भिड्ने हुनु पर्नेछ ।

(१२) घाटगद्दीमा रहेका सम्पूर्ण काठ दाउराको परिमाणको विवरण अनुसूची-७ बमोजिमको पन्ध्र रोजा फर्म भरी प्लटमा खटिएका कर्मचारीहरु र काम गर्ने व्यक्ति वा निकायले नियमित रुपमा जिल्ला वन कार्यालयमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

(१३) घाटगद्दीमा रहेका काठ दाउराको आगलागीबाट नोक्सानी हुन नदिन अग्नि नियन्त्रणको उचित व्यवस्था गर्नुपर्नेछ । त्यसरी नै काठ दाउरा चोरी निकासी गर्न नपाउने गरी पालो पहराको व्यवस्था समेत मिलाउनु पर्नेछ ।

परिच्छेद ४

काठ नाप साइज, मूल्य निर्धारण र राजस्व असुली सम्बन्धी व्यवस्था

११. काठको नाप साइज सम्बन्धी व्यवस्था: (१) काठको लम्वाई नाप्दा ६ ईन्ची भन्दा मुनिको नाप छाडिदिने र ६ ईन्ची वा ६ ईन्ची भन्दा माथि १२ ईन्चीसम्म लामोलाई १ फुट कायम गरिनेछ । लम्वाईको छेउतिर चारपाटे पारेर नचिरेको काठहरुको हकमा सवैभन्दा लामो तर्फ लम्वाई कायम गरिनेछ ।

▲ दोस्रो संशोधनद्वारा थप

(२) काठको चौडाई, मोटाई वा गोलाई नाप्दा आधा ईन्ची भन्दा कम नापको भाग छाडिदिने र आधा ईन्ची भन्दा बढीको नापलाई १ ईन्ची कायम गरिनेछ ।

(३) गोलिया काठको गोलाई नाप्दा फेदपट्टीको व्यास १० ईन्ची* भन्दा बढी भए काठको गोलाईको नाप सो काठको बीचमा लिनु पर्नेछ । नापी गर्ने व्यक्तिले नापेको ठाउँमा चिनो लगाउनु पर्नेछ र जाँच गर्नेले पनि सोही ठाउँमा नापेर जाँच गर्नु पर्नेछ ।

(४) काठ नाप्दा धोत्रो र मक्किएको भागलाई छुट्याई नाप्नु पर्दछ । यसरी छुट्याइने धोत्रो र मक्किएको भाग जतीको आयतन वन नियमावली, २०५१ को अनुसूची-७ मा उल्लेख भए अनुसार गरी खुद आयतन कायम गर्नु पर्नेछ । त्यस्तो धोत्रो र मक्किएको भाग कटाउने कार्य जिल्ला वन अधिकृतले स्याम्पलीङ्ग (Sampling) गरी जाँचबूझ समेत गर्नु पर्नेछ ।

१२. **मूल्य निर्धारण र राजस्व असूली सम्बन्धी व्यवस्था:** (१) वन जङ्गलको कटान क्षेत्रमा नै काठ दाउराको नाप साइज गरी वन नियमावली, २०५१ को अनुसूची २ मा तोकिएको राजस्व दर बमोजिम मूल्याङ्कन स्टम्पेज भ्यालु (Stumapage Value) गरिए अनुसार कै राजस्व रकम काठ र दाउराको विमार्का गर्नु अगाडी नै सम्बन्धित निकायबाट जिल्ला वन कार्यालयले बुझिलिई सर्वसञ्चित कोषमा दाखिला गर्नु पर्नेछ ।

(२) यस प्रयोजनको लागि कटान क्षेत्रमा नै काठ दाउराको नाप साइज गरी मूल्याङ्कन (Stumapage Value) गरिए अनुसार कै राजस्व रकम भन्नाले नेपाल सरकारको निर्णयानुसार कुनै निकायलाई खडा रुख नै उपलब्ध गराउनु पर्ने अवस्थामा छपान भएका रुखहरुबाट उपलब्ध हुने काठ दाउराको खुद आयतनलाई र ढलापढा रुखहरु कटान मुछान गरी उपलब्ध गराउनु पर्ने अवस्थाका रुखहरुलाई गिण्डा गरी नाप साइज भएको काठ दाउराको परिमाणलाई वन नियमावली, २०५१ को अनुसूची-२ मा तोकिएको मूल्यले गुणन गरी कायम हुने मूल्यलाई नै मूल्याङ्कन (Stumapage Value) हो भन्ने स्पष्ट ठान्नु पर्दछ ।

(३) कटान गर्न सम्बन्धित व्यक्ति वा निकायले पलटमा सवै रुखहरु कटान मुछान गर्नु पर्ने र काठ र दाउराहरु उठाई लैजानु पर्नेछ । यसरी काठ र दाउराहरु उठाई नलगेमा पनि नाप/साइज भए अनुसार कै राजस्व रकम सम्बन्धित निकायले अनिवार्य बुझाउनु पर्नेछ ।

(४) कटान प्लट नाप पैमाइस गरिएको काठ दाउराको नाप साइज र परिमाण, घाटगद्दीमा भएको काठ दाउराको नाप साइज र परिमाण फरक परेमा जुन बढी हुन्छ सोही नाप साइज र परिमाण अनुसारको राजस्व सम्बन्धित व्यक्ति वा निकायबाट असूल गरिनेछ ।

(५) जरा ठूटासँग जोडिएको काठको मूल्य वन नियमावली, २०५१ को अनुसूची-२ को खण्ड (१) अनुसार र जरा ठूटाको मूल्य सोही अनुसूची को खण्ड (२) अनुसार लिनु पर्नेछ ।

परिच्छेद ५

काठ, दाउरा र खडा रुख बिक्री-वितरण सम्बन्धी व्यवस्था

* पहिलो संशोधनबाट सच्याइएको

१३. घाटगद्दी भएको काठ, दाउराको बिक्री-वितरण सम्बन्धी व्यवस्था: (१)समिति र संस्थान कार्यरत नभएको जिल्लाको वन क्षेत्रमा जिल्ला वन कार्यालयले नै रुखहरु कटान मुछान गरी घाटगद्दी गरेको काठ दाउराको बिक्री-वितरण सम्बन्धमा मात्र यो व्यवस्था लागू हुनेछ ।

(२) दफा १० अनुसार घाटगद्दीमा रहेको सम्पूर्ण काठ दाउराको परिमाणको विवरण सहितको १५ रोजा जिल्ला वन कार्यालयमा प्राप्त भएपछि जिल्ला वन अधिकृतले २१ दिन भित्र काठको जात, साइज, गुणस्तर समेतलाई आधार मानी बढीमा १००० क्यू. फी. सम्मको लट वनाई लिलाम बिक्रीको लागि आर्थिक नियमानुसार सूचना प्रकाशित गर्नुपर्नेछ ।

(३) काठ दाउराको बिक्री-वितरण गर्दा अधिकारप्राप्त अधिकारीले वन नियमावली, २०५१ को अनुसूची २ मा निर्धारण भएको मूल्यमा बिक्री गर्नुपर्नेछ ।

* (४) काठ दाउराको बिक्री-वितरण र म्याद थप सम्बन्धी प्रक्रिया आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी नियमावली, २०५६ (हाल आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०६४) अनुसार हुनेछ ।

* (५) काठ दाउराको बिक्री-वितरण गर्ने गराउने अधिकार वन नियमावली, २०५१ को नियम ६६ अनुसार हुनेछ ।

१४. खडा रुख बिक्री सम्बन्धी व्यवस्था: (१)विभिन्न विकास निर्माण कार्य गर्दा हटाउनु पर्ने रुखहरु छिटो, छरितो कटानी गर्नुपर्ने र विकट ठाउँमा कटान गरी घाटगद्दी गर्न असजिलो हुने प्लटहरुको खडा रुख नै अधिकार प्राप्त अधिकारीले काठ दाउरा मूल्याङ्कनको आधारमा आर्थिक ऐन, नियमको परिधि भित्र रही लिलाम बिक्री गर्न सक्नेछ । यसरी खडा रुख बिक्री गर्दा यस निर्देशिकाको ३ देखि १० सम्मका दफाहरुमा उल्लेखित सम्पूर्ण व्यवस्थाहरु पालना गर्नु पर्नेछ ।

(२) प्रत्येक प्लटको हुने मूल्याङ्कनको ५ प्रतिशत नेपाली नागरिकले र सो को १० प्रतिशत गैर नेपाली नागरिकले जमानत राख्नु पर्नेछ । काठ बिक्री सदर नभएमा जमानत फिर्ता दिइने छ । जमानत रकम बैंक खातामा जम्मा गरी भौचर पेश गर्नु पर्नेछ । करारनामा अनुसारको कार्य सम्पन्न भए पछि अन्तिम जाँच गरी अधिकार प्राप्त अधिकारीले कट्टा गर्नु पर्ने रकम कट्टा गरी बाकी जमानत वा धरौटी विना व्याज फिर्ता दिनु पर्नेछ ।

(३) पहाडी क्षेत्रको लागि घरकाज, दैवी प्रकोप, कृषि औजार र विकास निर्माण कार्यको लागि आवश्यक पर्ने काठ बिक्री वितरण गर्दा मूल्याङ्कन गरी माग बमोजिमको लकडीको परिमाणमा नबढ्ने गरेर खडा रुख नै कटान गरी लैजान सम्बन्धित व्यक्ति वा संस्थालाई जिल्ला वन अधिकृतले इजाजत दिन सक्नेछ । तर सडक सुविधा भएको ठाउँमा ठेकामा सञ्चालन भएको विकास निर्माण कार्यको हकमा लागत अनुमान अनुसारको काठ अन्यत्रको समिति संस्थान वा अन्य निकायबाट खरिद गरी लिनु पर्नेछ । सडक सुविधा नभएको ठाउँमा ठेकामा संचालन गरेको विकास निर्माण कार्यको लागि भने वन विभागको पूर्व स्वीकृतिमा बोल कबोल बमोजिमकै रकम लिने गरी लागत अनुमान बमोजिमको काठ जिल्ला वन अधिकृतले उपलब्ध गराउन सक्नेछ ।

परिच्छेद-६

* पहिलो संशोधन

* पहिलो संशोधन

वेवारिसी वा दरियाबूदि काठ सम्बन्धी व्यवस्था

१५. वेवारिसी वा दरियाबूदि काठ सम्बन्धी व्यवस्था: (१) नदी खोलाले बगाई ल्याउको, किनारा लागेको, अड्केको, डुबेको, टाँचा लागेको वा नलागेको र कुनै हक प्रमाण नपुगेको काठ नेपाल सरकारको सम्पत्ती ठहरिनेछ ।

(२) यस्ता सबै काठहरु वन अधिकृतले तोकिएको कुनै डिपोमा जम्मा गरी हानी-नोक्सानी नहुने व्यवस्था मिलाई रोक्का राख्न सक्नेछ ।

(३) यसरी डिपोमा जम्मा हुन आउको काठको किसिम र परिमाण खुलाई कुनै व्यक्ति वा संस्थाबाट हकदावीको लागि सम्बन्धित जिल्ला वन कार्यालयले १५ दिनको सूचना प्रकाशित गरी आफ्नो कार्यालयको सूचना पाटीका टाँस गर्नु पर्नेछ ।

(४) सूचनामा तोकिएको अवधिभित्र सम्बन्धित व्यक्ति वा संस्थाले आफ्नो हकदावीको सबुद प्रमाण सहितको निवेदन उक्त वन कार्यालयमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

(५) यसरी पर्न आएको निवेदन उपर जिल्ला वन अधिकृतले तहकिकात गरी गराई दरखास्तवालालाई हकदावी पुगे नपुगेको कुराको निर्णय गरी सो को जानकारी निवेदकलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ । कसैको हकदावी पुगेको ठहरेमा जिल्ला वन कार्यालयले आफ्नो लागत खर्च निजबाट असूल उपर गरी निजलाई काठ उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

(६) जिल्ला वन अधिकृतले हकदावी नपुगेने भनी गरेको निर्णयमा चित्तनबुझे व्यक्ति वा संस्थाले निर्णयको सूचना प्राप्त भएको मितिले ३५ दिन भित्र सम्बन्धित क्षेत्रीय वन निर्देशक समक्ष उजुर गर्न सक्नेछ ।

(७) जिल्ला वन कार्यालयले रोक्का गरेको त्यस्तो काठ सडीगली, नोक्सानी भई घट्टन गएको खण्डमा कुनै व्यक्ति वा संस्थाले उक्त नोक्सानीको हर्जना नेपाल सरकार वा वन अधिकृतबाट दावी गर्न पाउने छैन ।

(८) कसैको हकदावी नभएको त्यस्तो काठहरु तोकिए बमोजिम बिक्री वितरण गर्न जिल्ला वन अधिकृतले समिति वा संस्थानलाई उपलब्ध गराउन सक्नेछ ।

(९) जङ्गल क्षेत्रमा भएको दरियाबूदि काठको लगत गरी जिल्ला वन कार्यालयले नै संकलन गरी नियमानुसार लिलाम बिक्रीको व्यवस्था गर्नु पर्नेछ । जिल्ला वन कार्यालय आफैले बिक्री वितरण नगरी प्रचलित राजश्व लिई समिति वा संस्थानलाई उपलब्ध गराउन पनि सक्नेछ । यस्तो दरियाबूदि लकडीको बिक्री वितरणबाट प्राप्त हुने रकममध्ये पचास प्रतिशत रकम जिल्ला विकास समितिको कोषमा उपलब्ध गराई बाँकी रकम सर्वसञ्चित कोषमा दाखिला गर्नु पर्नेछ ।

(१०) आवादी क्षेत्रको नदी खोलामा भएको दरियाबूदि काठको जिल्ला वन कार्यालयले लगत गरी संकलन गराई जिल्ला विकास समितिका सभापतिको अध्यक्षतामा स्थानीय विकास अधिकारी र जिल्ला वन अधिकृत समेतको समितिले लिलाम बिक्री व्यवस्था गर्नेछ । यस्तो दरियाबूदि काठको बिक्री वितरणबाट प्राप्त हुने राजश्व रकम मध्ये पचास प्रतिशत रकम सम्बन्धित जिल्ला विकास समितिको कोषलाई उपलब्ध गराई बाँकी रकम सर्वसञ्चित कोषमा दाखिला गर्नु पर्नेछ ।

(११) यसरी वेवारिसी वा दरियावूर्दि काठको बिक्री वितरणबाट सम्बन्धित जिल्ला विकास समितिको कोषमा जम्मा भएको रकम मध्येबाट पचास प्रतिशत रकम जिल्ला विकास समितिले जिल्ला भित्रको वन तथा वातावरण संरक्षण र विकास सम्बन्धी निश्चित योजना बनाई सो योजना कार्यान्वयनमा खर्च गर्नु पर्नेछ । योजना कार्यान्वयनको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन क्षेत्रीय वन निर्देशनालयबाट हुनेछ ।

* (१२) दरियावूर्दि काठ कार्तिक महिनादेखि जेष्ठ १५ गते भित्र संकलन तथा घाटगद्दी गर्नुपर्नेछ । यसरी संकलित काठको छोडपूर्जी लिई जेष्ठ मसान्त भित्र घाटगद्दीबाट उठाइ सक्नुपर्नेछ । उक्त म्याद भित्र घाटगद्दीबाट काठ उठाई लैजान नसकेमा दैवी प्रकोप परेको अवस्थामा बाहेक अर्को आर्थिक वर्षमा म्याद थप गरिने छैन ।

परिच्छेद-७

काठ दाउरा बिक्री, निकासी र सदुपयोग सम्बन्धी व्यवस्था

१६. विमार्का र बिक्री भएको काठ दाउरा निकासी सम्बन्धी व्यवस्था: (१) घाटगद्दीमा रहेको काठ दाउराको लाग्ने राजश्व सम्बन्धित निकायले बुझाए पछि सो मूल्यले खामेसम्मको काठ नाप मैमाइस गरी जिल्ला वन अधिकृतले ७ दिन भित्र विमार्का गरिदिनु पर्नेछ ।

(२) विमार्का सम्बन्धित निकायको प्रतिनिधिको रोहवरमा गर्नु पर्नेछ । यसरी विमार्का गरी मुचुल्का उठाउको २४ घण्टा भित्र (बाटोको म्याद बाहेक) सम्बन्धित कर्मचारीले सो सम्बन्धी कागजपत्र जिल्ला वन कार्यालयमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

(३) विमार्का भएको काठ दाउरा निकासी गर्न खरिद कर्ताले माग गरेको ठाउँसम्म (नेपाल राज्य भित्र) लैजान बढीमा २१ दिनको म्याद तोकी जिल्ला वन कार्यालयले निकासी इजाजतपत्र दिनु पर्नेछ । यसरी इजाजतपत्र प्राप्त गरे पछि खरिदकर्ताले म्याद भित्र काठ घाटगद्दीबाट उठाई लैजानु पर्दछ ।

(४) समिति वा संस्थानको लागि विमार्का भएको काठ दाउराको हकमा जिल्लाको माग आपूर्ति गरीसकेपछि मात्र बाँकी रहने काठ दाउरा अन्यत्र बिक्री-वितरण गरिने हुँदा काठ दाउरा सड्न नपाउने गरी उचित समय भित्रै घाटगद्दीबाट निकासी गर्ने व्यवस्था समिति तथा संस्थानले नै मिलाउनु पर्नेछ । यसमा घाटगद्दीबाट काठ दाउरा निकासी गर्न समयको हद लाग्ने छैन ।

(५) समिति वा संस्थानबाट (क) ग्रामिण जनताको घरकाजको लागि, (ख) जनसहभागिताद्वारा गरिने साना लागतका विकास निर्माणका कार्यका लागि र (ग) दैवी प्रकोप उद्धार तथा कृषि औजारको लागि बिक्री वितरण गरिउको काठ दाउरा सोही प्रयोजनको लागि मात्र प्रयोग गर्नु पर्नेछ ।

(६) यसरी छोडपूर्जी पाएको काठ दाउराको ओसार पसार गर्दा बीचमा पर्ने जाँच चौकीमा अनिवार्य रुपमा दरपीठ गराउनु पर्नेछ ।

* पहिलो संशोधन

(७) काठ दाउरा ओसार पसार गर्ने इजाजत पत्रमा मिति, समय र जाँच गर्ने कर्मचारीको दस्तखत गरी सो दरपीठ गरेर मात्र छाड्नु पर्दछ ।

(८) चौकीमा भएको अभिलेखमा फरक नपर्ने गरी वन पैदावारको किसिम, परिमाण र प्रयोजन उल्लेख गरी मासिक रुपमा जिल्ला वन कार्यालयमा लगत पेश गर्नु पर्नेछ ।

(९) काठ दाउरा ओसार पसारको लागि प्रयोग गरिने चलानीमा वन पैदावारको उद्गम स्थान, गन्तव्य स्थान, किसिम, परिमाण, वाहन नं. र चलानी हुने मिति स्पष्ट उल्लेख हुनु पर्नेछ ।

◆**१६क. काठ दाउराको ओसार पसार सम्बन्धी व्यवस्था:** (१) रीतपूर्वक बिक्री प्रक्रिया पुरा गरी खरिदकर्ताले खरिद गरेको काठ दाउरा एक ठाउँबाट अर्को ठाउँमा ओसार पसार गर्नुपर्दा ओसार पसार गर्ने सवारी साधनमा राखिएको काठ दाउरामा ग्यावियन तार वा त्यस्तै बलियो अन्य धातुको तारले एक वा एकभन्दा बढी ठाउँमा सिलवन्दी गर्ने कार्य वन कार्यालयका अधिकृत वा निजले खटाएको कम्तीमा रेञ्जरस्तरका कर्मचारीले सम्बन्धित खरिदकर्ता वा निजको प्रतिनिधि समेतको रोहवरमा गर्ने र गरिएको सिलवन्दीको व्यहोरा तथा बाटोको रुट समेत तोकी स्थानान्तरण इजाजत दिइ चलानीमा दरपीठ गरी पठाउनु पर्नेछ । काठ दाउरामा सिलवन्दी गर्ने ग्यावियन तार वा त्यस्तै बलियो अन्य धातुको तारमा लगाइने आधिकारिक छापको ढाँचा वन विभागले तोकी जिल्ला जिल्लामा पठाउनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम चलान भएको ढुवानीको साधनको अन्तिम गन्तव्य विन्दुको चेकपोष्टमा मात्र निरीक्षण तथा दरपीठ गरिनेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम चलान भई आएको ढुवानीको साधन गन्तव्यको अनलोड गर्ने क्षेत्रमा प्रवेश गर्नु पूर्व अन्तिम चेकपोष्टमा सम्बन्धित जिल्ला वन कार्यालय वा इलाका वन कार्यालयको वन अधिकृत वा निजले खटाएको कर्मचारीबाट चेकजाँच गरी छाड्नु पर्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम अन्तिम चेकपोष्टबाट निरीक्षण भई सकेपछि सम्बन्धित मालधनीले नै आफ्नो अनुकूल गोदाममा लगी सिलवन्दी खोली अनलोड गर्न सक्नेछ ।

(५) उपदफा (३) बमोजिम ढुवानी साधन निरीक्षण गर्दा यथावस्थाको सिलवन्दी भित्र अनियमितता भेटिएमा प्रथम स्थानमा सिलवन्दी गरुि चलान इजाजत दिने अधिकारी र काठ दाउरा पठाउने मालधनी समेत उपर प्रचलित कानून बमोजिम कारवाही हुनेछ ।

(६) सिलवन्दी नै नगरी सिलवन्दी गरेको भन्दा बढी काठ दाउरा ओसार पसार गरेमा सम्बन्धित ढुवानीकर्ता वा मालधनी उपर प्रचलित कानून बमोजिम कारवाही हुनेछ ।

(७) (२) उपदफा (१) बमोजिम सिल भई आएको ढुवानीको साधन बिग्रिन गई वा दुर्घटना भई वा त्यस्तै अन्य कारण परी सिल टुट्न गएको अवस्थामा सो साधनमा रहेको काठ दाउरा सोही साधनमा वा अर्को साधनमा पुनः लोड गरी ढुवानी गराउनु पर्दा घटना घट्न गएको क्षेत्रको इलाका वन कार्यालयबाट पुनः इजाजत लिई सिल गरी ढुवानी गर्नु पर्नेछ । सिल गरी चलान भएको स्थान र अनलोड गर्ने स्थानको बीचको चेकपोष्ट नभएमा अनलोड गर्ने स्थानको इलाका वन कार्यालयको वन अधिकृत वा निजले खटाएको कम्तीमा रेञ्जरस्तरको कर्मचारीले उपदफा (२) बमोजिम निरीक्षण तथा दरपीठ गर्नु पर्नेछ ।

(८) ओसार पसार गन इजाजत पाएको काठ दाउरा बोकेको साधनको सिल टुटेको वा अन्य कुनै कारणले शङ्का लागि पुनः नाप पैमाइस गर्नु परेमा एजाजतमा उल्लेखित नाप पैमाइसको (काठको खराव भाग बादकट्टी गरिएको) परिमाणमा तीन प्रतिशतसम्म बढी भएमा सो को राजस्व लिइ छाडिनेछ । तर नाप पैमाइसमा उल्लेखित परिमाणमा तीन प्रतिशत भन्दा बढी फरक भएमा वा एजाजतमा उल्लेख भएको गोलिया तथा चिरान काठको संख्या र साइजमा फरक परेमा प्रचलित कानून बमोजिम कारवाही हुनेछ ।

१७. **चिरान व्यवस्था** (१)दफा १५ अनुसार विमार्का भएको काठ खरिदकर्ताले सःमिलमा चिरान गर्न चाहेमा जिल्ला वन कार्यालय समक्ष सम्बन्धित सःमिलको सहमती सहित निवेदन पेश गर्नु पर्नेछ । र जिल्ला वन अधिकृतले आवश्यक छानवीन गरी चिरान आदेश दन सक्नेछ ।

#(२) गोलिया काठ चिरान गर्ने सःमिल व्यवसायीले अनुसूची-८ को ढाँचामा कारोवार गरेको काठको आम्दानी खर्चको नियमित अभिलेख राखी जिल्ला वन कार्यालयमा प्रत्येक महिना मास्केवारी पठाउनु पर्नेछ । व्याण्ड सः राखी काठ तथा फर्निचरको कारोवार गर्ने डिपोले कारोवारको विवरण जिल्ला वन कार्यालयमा चौमासिक रूपमा पठाउनु पर्नेछ ।

▲(२क) जिल्ला वन कार्यालयबाट खटिई आउने कम्तीमा रेञ्जरस्तरको कर्मचारीलाई काष्ठ व्यवसायीले निरीक्षण कार्यमा सहयोग पुराउनु पर्नेछ र निरीक्षण सम्बन्धी विवरण प्रमाणित गराई राख्नु पर्नेछ ।

(३) दफा १५ बमोजिम छोडपूर्जी भएको गोलिया काठ सःमिलमा चिरान गरी खरिदकर्ता, सःमिल तथा फर्निचर उद्यमी र अन्य व्यवसायीले नेपाल राज्यभित्र बिक्री गर्न सक्नेछन् । तर यसरी चिरान भएको काठ ओसार पसार गर्दा सःमिल वा फर्निचर वा व्यवसायीले आफ्नो उत्पादन भनी जिल्ला वन कार्यालयमा दर्ता गरेको फलामे टाँचा चिरान काठको दुवै तर्फ लगाई ओसार पसारको लागि सम्बन्धित जिल्ला वन कार्यालयमा निवेदन दिनु पर्नेछ । प्राप्त निवेदन उपर जाँच गरी जिल्ला वन अधिकृतले छोडपूर्जी दिन सक्नेछ ।

(४)समिति वा संस्थानले उपलब्ध गरेको गोलिया काठ आफ्नै सःमिलमा चिरान गर्नु पर्दा जिल्ला वन कार्यालयबाट चिरान आदेश लिनु पर्ने छैन । तर गोलिया काठबाट उत्पादन हुने चिरान काठको लागत भने जिल्ला वन कार्यालयमा उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

(५) समिति वा संस्थानले चिरान गरेको काठ ओसार पसार गर्दा जिल्ला वन कार्यालयबाट छुट्टै छोडपूर्जी लिनु पर्ने छैन । आफ्नो विल र निकासी पूर्जीको आधारमा नै चिरान काठ ओसार पसार गर्न पाइने छ । जिल्ला बाहिर निकासी गर्न लागेको काठको लगत भने जिल्ला वन कार्यालयलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

(६) सःमिल फर्निचर उद्योग तथा व्यवसायीले फलामे टाँचा बनाई पाँचसय रुपैया दस्तुर सहित जिल्ला वन कार्यालयमा टाँचा दर्ता गरिदिनु पर्नेछ । सो निवेदन उपर जिल्ला वन अधिकृतले आवश्यक जाँचबुझ गरी टाँचा दर्ता गरी दिनु पर्नेछ । उक्त टाचालाई प्रत्येक आर्थिक वर्षमा रु २००/- (दुई सय) दस्तुर बुझाई नविकरण गर्न सकिनेछ । नविकरण नभएको टाँचा ओसार पसार गर्ने काठमा प्रयोग गर्न पाइने छैन । यसरी बनाइने टाँचामा जिल्लाको छोटकरीमा नाम उल्लेख गर्नु पर्नेछ ।

दोस्रो संशोधनद्वारा संशोधित

▲ दोस्रो संशोधनद्वारा थप

१८. **काठ दाउरा उपयोग व्यवस्था:** (१) आफूले संकलन गरी घाटगद्दी गरेको काठ दाउराको उचित समयमै सदुपयोग व्यवस्था सम्बन्धित निकायले मिलाउनु पर्दछ ।

(२) लामो समयसम्म काठ दाउरा बिक्री वितरण नगरी घाटगद्दीमा त्यसै राखी काठ दाउराको हैसियत ह्रास भएमा सो को सम्पूर्ण जिम्मेवारी सम्बन्धित निकायले नै लिनु पर्नेछ ।

(३) यसको लागि प्रचलित राजश्व मूल्य भन्दा घटी हुने गरी ह्रासकद्दी वा मिन्हा गर्ने व्यवस्था हुने छैन ।

१९. **म्याद दिने र म्याद थप गर्ने व्यवस्था:** (१) प्लटमा काठ दाउरा कटान गर्न तथा हुवानी गरी घाटगद्दीसम्म ल्याउनको लागि प्लटको साइज र कामको मात्रा हेरी अधिकारी र सम्बन्धित निकायले छलफल गरी करारनामा (शर्तनामा) मा म्यादको अवधि उल्लेख भएको हुनु पर्नेछ । करारनामा दिइएको म्याद भित्र सम्बन्धित व्यक्ति वा निकायले प्लटमा कटान मुछान गरी काठ दाउरा घाटगद्दी गरिसक्नु पर्नेछ ।

(२) यसरी करारनामा उल्लेख भएको म्याद भित्र सम्बन्धित व्यक्ति वा निकायले काम सम्पन्न गर्न नसकेको कारण खुलाई म्याद थपको लागि माग गरेमा र जिल्ला वन अधिकृतलाई उक्त कारण मनासिव लागेमा चालु वर्ष वा अर्को आर्थिक वर्षमा समेत पटक पटक गरी एक महिनासम्म म्याद थप दिन सकिनेछ । यसरी म्याद थपको लागि माग गर्दा म्याद समाप्त भएको मितिले ७ दिन भित्र म्याद थपको लागि निवेदन दिईसक्नु पर्नेछ ।

(३) यो अवधि भित्र पनि काम नसकी वन पैदावार निकासी गर्ने व्यक्ति वा निकायबाट म्याद थपको लागि पुनः माग भएमा जिल्ला वन अधिकृतले आफ्नो सिफारिस सहित क्षेत्रीय वन निर्देशक समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ । क्षेत्रीय वन निर्देशकले आवश्यक ठहर्‍याएमा बढीमा दुई महिनासम्मको म्याद थप गर्न सक्नेछ । यसरी क्षेत्रीय वन निर्देशकले दिएको थप म्याद भित्र पनि प्लटमा काम सम्पन्न गर्न नसकेमा यस्ता व्यक्ति वा निकायलाई करारनामामा उल्लेख भए बमोजिम र नभए आर्थिक ऐन नियमानुसार कारवाही हुनेछ ।

(४) घाटगद्दीमा बिक्री भएको काठ दाउरा निकासी गर्नका लागि जिल्ला वन अधिकृतले बढीमा २१ दिनको म्याद दिनु पर्नेछ । उक्त म्याद भित्र खरिदकर्ताले काठ दाउरा उठाउन नसकी मनासिव कारण खोली जिल्ला वन अधिकृत समक्ष म्याद समाप्त भएको मितिले ७ दिन भित्र निवेदन दिएमा जिल्ला वन अधिकृतले ७ दिनको म्याद थप गरिदिन सक्नेछ ।

(५) उक्त थप म्याद भित्र पनि काठ दाउरा निकासी गर्न नसकेमा जिल्ला वन अधिकृतले सिफारिस सहित प्रतिवेदन क्षेत्रीय वन निर्देशक समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ र निजले मनासिव ठहर्‍याएमा खरिदकर्तालाई काठ दाउरा उठाउन बढीमा १५ दिनसम्मको म्याद थप गरिदिन सक्नेछ । तर सो म्याद भित्र पनि काठ दाउरा उठाउन नसकेमा क्षेत्रीय वन निर्देशकले सिफारिस सहित प्रतिवेदन महानिर्देशक समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ । महानिर्देशकले उचित देखेमा बढीमा एक महिनासम्मको म्याद थप गरिदिन सक्नेछ ।

(६) समिति वा संस्थानको हकमा भने घाटगद्दीबाट काठ दाउरा निकासी गर्ने म्यादको हद लागू हुने छैन । घाटगद्दी भएको काठ दाउरा सड्न नपाउने गरी उचित समय भित्रै उपयोगको व्यवस्था समिति र संस्थानले मिलाउनु पर्नेछ ।

(७) तोकिएको म्याद भित्र सम्बन्धित निकायले म्याद थपको लागि माग नगरेमा पछि कुनै पनि हालतमा म्याद थप गरिने छैन ।

(८) माथि उल्लेख भए अनुसार काम गर्न नसक्ने व्यक्ति वा निकायले भविष्यमा वन सम्बन्धी ठेक्का पट्टा लिन नपाउने गरी अभिलेख राखी जिल्ला वन अधिकृतले सम्बन्धित कागजातहरू र अभिलेख क्षेत्रीय वन निर्देशनालयमा पठाई वन विभागमा समेत सो को जानकारी दिनु पर्नेछ ।

परिच्छेद -८

समिति वा संस्थानलाई काठ दाउरा उपलब्ध गराउने सम्बन्धी व्यवस्था

२०. समिति वा संस्थानलाई काठ दाउरा उपलब्ध गराउने व्यवस्था: (१) नेपाल सरकारले स्वीकृत वन कार्य योजना (Management plan/Working Scheme) मा उल्लेख गरिएको परिमाणको वन पैदावार (सुखड, ढलापडा र दरियाबूर्दि समेतबाट) संकलन गरिनेछ ।

(२) यसरी संकलन गर्न सकिने काठ दाउराको छपान मुल्यांकन गरी सकेपछि समिति वा संस्थानबाट माग भै आएका परिमाण र जात खोली जेष्ठ १५ सम्म समिति वा संस्थानलाई जिल्ला वन कार्यालयले प्लट तोक्यो हस्तान्तरण गर्न सक्नेछ ।

(३) कार्ययोजनाले निर्दिष्ट गरेको वार्षिक परिमाणमा वन जङ्गलको हैसियत नविग्रने गरी काठ दाउराको संकलन र निकासी गरिसकेपछि सो वनबाट कसैलाई पनि कुनै प्रकारको कार्य (दैवी प्रकोप, विकास निर्माण, घरकाज आदि) को लागि काठ दाउराको व्यवस्था गरिने छैन ।

(४) उपरोक्त बमोजिम उपलब्ध हुने प्लटहरूबाट समिति वा संस्थान आफैले वा आफ्नो जिम्मेवारीमा ठेक्कापट्टाबाट काठ दाउरा संकलन गर्नेछ ।

* (५) सर्वसाधारण जनताको लागि काठ दाउरा आपूर्ति गर्न समिति वा संस्थानले जिल्लाको मुख्य बस्तीमा आवश्यकतानुसार बिक्री डिपो राखि वा स्थानीय अधिकृत डिलरको व्यवस्था गरी बिक्री-वितरण गर्न सकिनेछ । यसरी बिक्री वितरण गर्दा दाउरा, बल्लाबल्ली र चिरान वा गोलिया काठ मात्र बिक्री गर्नु पर्नेछ ।

(६) ग्रामिण जनतालाई घरकाज, कृषि औजार, दैवी प्रकोप उद्धार र विकास निर्माण आयोजनालाई आवश्यक पर्ने काठ, दाउराको आपूर्ति गरेर मात्र बाँकी रहने काठ दाउरा समिति र संस्थानले व्यापारिक तथा औद्योगिक प्रयोजनको लागि अन्यत्र बिक्री वितरण गर्न पाउनेछ ।

(७) यसरी ठेक्कापट्टाबाट कार्य गराउदा हार्भेष्टिङ्ग (Harvesting) कार्यमा दक्ष एवं वनको हैसियत र वातावरणमा प्रतिकूल असर नपर्ने गरी काम गर्ने गरेको अभिलेख रहेको इजाजत प्राप्त संस्था वा व्यक्तिबाट गराउनु पर्नेछ ।

(८) प्लटमा काम गर्दा वन नीति, ऐन र नियमको पूर्णतः पालना गर्नुपर्नेछ ।

* पहिलो संशोधन

(९) यसरी समिति र संस्थानलाई काठ दाउरा उपलब्ध गराउदा यस निर्देशिकाको ३ देखि १० सम्मका दफाहरूमा उल्लेखित प्रावधानहरू पूरा भएको हुनु पर्नेछ ।

(१०) ग्रामिण जनताको घरकाजको लागि काठ दाउरा निम्नानुसार बिक्री वितरण गर्नु पर्नेछ :

(क) घरकाजको लागि समिति वा संस्थानले चिरान वा गोलिया काठ, बल्ला बल्ली तथा दाउरा उपलब्ध गराउने छ । चिरान काठ उपलब्ध गराउदा चिरान खर्च, हुवानी खर्च आदि जोडी चिरानको लागि प्रति क्यू. फीट दररेट निर्धारण गर्ने ।

(ख) यस प्रयोजनका लागि घरधुरी मूलीको नाम र ठेगानाको अभिलेख राखेर रजिष्टरमा उल्लेख गरी सोही अनुसार एक परिवारलाई सम्बन्धित गाँउ विकास समिति वा नगरपालिकाको सिफारिश अनुसार तोकिएको मोल लिई काठ दाउरा उपलब्ध गराइने छ । यस प्रयोजनको लागि निर्वाचनको मतदाता नामावली अनुसार घरधुरी कायम गर्न सकिने छ ।

(ग) काठ दाउराको वितरण निम्नानुसारको परिमाणमा हुनेछ :

* (१) पक्की घर निर्माणमा साल तथा अन्य जात गरी चिरान काठ बढीमा १०० क्यू. फी. वा गोलियाका काठ १४० क्यू. फी. सम्म ।

* (२) फुसको घर निर्माण गर्ने भए बल्लाबल्ली (साल र अन्य जात गरी) थान २० सम्म र चिरान काठ साल र अन्य जात गरी २५ क्यू. फी. वा गोलिया ३५ क्यू. फीटसम्म चिरान काठ मात्र प्रयोग गर्ने भए चिरान काठ ५० क्यू. फी. वा गोलिया ७० क्यू. फीटसम्म ।

(३) घर मर्मत सुभार कार्यको लागि चिरान काठ बढीमा २० क्यू. फी. वा गोलिया ३० क्यू. फीटसम्म ।

(४) एक वर्षमा एक परिवारलाई बढीमा १ चट्टासम्म वा तौलको आधारमा १ चट्टाको परिमाणमा नबढ्ने गरी दाउरा उपलब्ध गराउन सकिनेछ ।

(घ) दाउराको हकमा हरेक वर्ष एउटै घरधुरीलाई माथि (२०) (ग) (४) मा उल्लेख भए बमोजिमको परिमाणमा नबढ्ने गरी दाउरा उपलब्ध गराउन सकिने छ । तर काठको हकमा भने एक पटक उपलब्ध गराइसकेपछि, दैवी प्रकोप बाहेक अन्य प्रयोजनको लागि पुनः उपलब्ध गराइने छैन ।

(ङ) निजी प्रयोगको लागि प्राप्त गरेको वन पैदावार बिक्री वितरण गर्न पाइने छैन । बिक्री वितरण गरेको पाइएमा सो घरधुरीलाई समिति वा संस्थानबाट वन पैदावार उपलब्ध गराउन बन्द गर्न सकिने छ ।

(११) जनसहभागीताद्वारा गरिने साना लागतका विकास निर्माण कार्यको लागि निम्नानुसार काठ दाउरा उपलब्ध गराइने छ :

* पहिलो संशोधन

* पहिलो संशोधन

- (क) विकास निर्माण कार्यको लागि आवश्यक पर्ने काठ दाउरा सम्बन्धित निकायबाट पूर्ण विवरण सहित स्वीकृत अनुमानित लागत प्राप्त भए पछि सो को जाँच गरी अनुमानित लागत अनुसार चाहिने चिरान काठ (साल र अन्य जात) उपलब्ध गराइनेछ ।
- (ख) यसरी उपलब्ध गराएको काठको जात, परिमाण र मूल्य समेतको जानकारी सम्बन्धित जिल्ला विकास समिति र गाउँ विकास समितिलाई दिनु पर्नेछ । ठेक्का प्रथाद्वारा गरिने कुनै पनि विकास निर्माण कार्यको लागि आवश्यक पर्ने काठ दाउरा भने यो कार्यविधि अन्तर्गत पर्ने छैन ।

(१२) दैवी प्रकोप उद्धार तथा कृषि औजारको लागि निम्नानुसार काठ दाउरा उपलब्ध गराइने छ ।

- (क) काठ दाउराको लागि जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिको सिफारिस र काठ दाउराको लागत अनुमान जिल्ला प्रशासन कार्यालयबाट उपलब्ध हुनु पर्नेछ ।
- (ख) लगत उपलब्ध गर्दा पक्की घर वा फुस घर के बनाउने हो सो समेत विवरण लिनु पर्नेछ ।
- * (ग) यस कार्यको लागि साल बल्ला बल्ली १२ थान वा सल्ला र अन्य जात गरी चिरान काठ २० क्यू फीट परिमाण वा गोलिया काठ ३० क्यू फीट सम्मको वन पैदावार सहूलियत मूल्यमा उपलब्ध गराइनेछ ।
- (घ) दाहसंस्कारको लागि बढीमा आधा चट्टासम्म वा आवश्यकता अनुसार तौलको आधारमा सहूलियत मूल्यमा दाउरा उपलब्ध गराइनेछ ।
- (ङ) कृषि औजार (हलो, जुवा, हेंगा) र दैवी प्रकोपमा परेकालाई दिइने काठमा राज्यभरी नै प्रचलित राजस्वको १० प्रतिशत मात्र मूल्य लिइनेछ । यसमा काठ दाउराको कटान, मुछान र ढुवानीको लागत खर्च थप हुनेछ । कटान, मुछान र ढुवानीको लागत खर्च सम्बन्धित संकलनकर्ताले पाउनेछ ।
- (च) समिति वा संस्थानबाट कृषि औजार (हलो, जुवा, हेंगा) को लागि एक परिवारलाई एक आर्थिक वर्षमा एक सेट तयार हलो, जुवा, हेंगा वा सो को लागि ७ क्यू फीटसम्मको गोलिया काठ उपलब्ध गराइनेछ ।

परिच्छेद-९

अन्य क्षेत्रमा काठ दाउरा आपूर्ति गर्ने सम्बन्धी व्यवस्था

* पहिलो संशोधन

२१. **समिति वा संस्थान नभएका जिल्लाहरुमा काठ दाउरा आपूर्ति गर्ने सम्बन्धी व्यवस्था:** (१) समिति वा संस्थान नभएका जिल्लाहरुमा सामुदायिक वनबाट पनि आपूर्ति हुन नसक्ने अस्थामा जिल्ला वन कार्यालयबाट नै घरकाज (घर निर्माण तथा मर्मत), दैवी प्रकोप, कृषि औजार र विकास निर्माण कार्यको लागि स्वीकृत वन कार्ययोजनाको अधिनमा रही काठ दाउरा उपलब्ध गराइने छ ।

(२) घरकाज, दैवी प्रकोप तथा कृषि औजार प्रयोजनका लागि उपलब्ध गराइने काठ दाउराको परिमाण र मूल्य अन्य जिल्लामा तोकेको सरह नै हुनेछ ।

(३) जनसहभागीताद्वारा संचालन गरिने साना लागतका विकास निर्माण कार्यको लागि सामुदायिक वनबाट काठ उपलब्ध नभएमा जिल्ला विकास समितिको सिफारिसमा स्वीकृत लागत अनुमान अनुसारको काठ दाउरा जिल्ला वन अधिकृतले कार्ययोजनामा तोकिएको परिमाणको अधिनमा रही बिक्री वितरण गर्नेछ ।

(४) अमानतबाट सञ्चालन हुने विकास निर्माण कार्यको लागि काठ दाउरा अनय स्रोतबाट उपलब्ध नभई वन क्षेत्रबाट उपलब्ध गर्नु पर्ने भएमा कार्ययोजनाले तोकेको परिमाणको अधिनमा रही काठ दाउरा नियमानुसार मूल्य लिई उपलब्ध गराइनेछ ।

(५) समिति वा संस्थानले काम गरेको जिल्लाको पहाडी भेगमा पर्ने क्षेत्र (जहाँ डिपोबाट काठ उपलब्ध हुन सक्दैन) मा पनि माथि उपदफा (४) अनुसार नै गरिनेछ ।

(६) जिल्ला वन कार्यालयले काठ दाउराको पूर्जा उपलब्ध गराउदा परिच्छेद २,३,४ र ५ मा उल्लेखित शर्तहरुको पालना गर्नु पर्नेछ । पूर्जामा उल्लेखित काठ दाउराको परिमाण भन्दा १० प्रतिशतसम्म बढी संकलन गरेमा सोको मूल्य लिई दिइने छ । तर सो भन्दा बढी संकलन गरेमा बढी भएको परिमाण जती जफत हुनेछ ।

२२. **हिमाली क्षेत्रमा काठ दाउरा आपूर्ति सम्बन्धी व्यवस्था:** (१) हिमाली क्षेत्रमा काठ दाउरा उपलब्ध गराउदा स्वीकृत वन कार्ययोजनाको अधिनमा रही सकेसम्म ढलापडा, सुखडबाट गराउनु पर्नेछ ।

(२) दुर्गम क्षेत्र विकास समितिले दुर्गम क्षेत्र भनी तोकेको १३ पहाडी जिल्लाका सम्पूर्ण गाउँ विकास समिति र दुर्गम क्षेत्रमा पर्ने ९ पहाडी जिल्लाका केही गाउँ विकास समितिहरुमा निम्न कार्यविधि अपनाई वन कार्ययोजनाको अधिनमा रही जिल्ला वन कार्यालयले फर्निचर उद्योगहरुलाई काठ दाउरा उपलब्ध गराउन सक्नेछ

(क) जिल्ला वन अधिकृतले विभिन्न जातका काठहरु बढीमा १०० क्यू. फी. सम्म नियमानुसारको मूल्य लिई उपलब्ध गराउन सक्नेछ ।

(ख) माथि (क) मा उल्लेखित परिमाण एकै पटकमा उपलब्ध नगराई प्रथम पटक ५० क्यू. फी. काठ उपलब्ध गराउन सक्ने छ । उद्देश्य अनुरूप उक्त काठ सदुपयोग भए नभएको जिल्ला वन अधिकृतले अनुगमन गरी सदुपयोग भएको पाएमा बाँकी ५० क्यू. फी. काठ पनि सोही उद्योगलाई उपलब्ध गराउने छ ।

* (ग) ढलापडा, सुखड रुख उपलब्ध नभएमा सेलेक्सन सिस्टमको आधारमा सिल्भीकल्चरली उपलब्ध हुन सक्ने हरियो रुख कटानी गरी उपलब्ध गराउन सकिनेछ ।

(घ) फर्निचर उद्योगको लागि उपलब्ध गराइएको काठ उद्योगले अर्ध प्रशोधित रुपमा (भ्याल ढोकाका चौकोस र पल्ला) वृत्ति विशेषलाई विक्री गर्न पाउने छैन ।

(४) हिमाली क्षेत्रमा ठेक्का पट्टाबाट निर्माण गरिने विकास कार्यको लागि जिल्ला वन अधिकृतले स्वीकृत वन कार्ययोजनाको अधिनमा रही लागत अनुमान अनुसारको काठ नियमानुसारको मूल्य लिई उपलब्ध गराउने छ ।

परिच्छेद-१०

धार्मिक कार्यको लागि काठ दाउरा आपूर्ति सम्बन्धी व्यवस्था

२३. **धार्मिक कार्यको लागि काठ दाउरा आपूर्ति सम्बन्धी व्यवस्था:** (१) वन कार्ययोजनाको अधिनमा रही निर्माण कार्यको लागि बाहेक परम्परा देखि चलिआएको धार्मिक कार्यको लागि काठ दाउरा माग भएमा नेपाल सरकारले निर्धारण गरिदिए बमोजिम काठ दाउरा जिल्ला वन अधिकृतले निःशुल्क उपलब्ध गराउनेछ ।

(२) धार्मिक कार्यको लागि उपलब्ध गराएको काठ दाउराको परिमाणको लागत जिल्ला वन कार्यालयले वन विभागमा प्रत्येक आर्थिक वर्षमा पठाउनु पर्नेछ ।

(३) यसरी उपलब्ध गराइएको काठ दाउरा तोकिएको कार्य बाहेक अन्य कार्यमा प्रयोग गर्न पाइने छैन ।

* (४) दाहसंस्कार र धार्मिक कार्य आदिको लागि आवश्यक पर्ने काठ, दाउराको हकमा वर्ष भरी नै संकलन गरी उपलब्ध गराउन सकिनेछ ।

परिच्छेद-११

तालीम तथा सुरक्षा सम्बन्धी व्यवस्था

२४. **तालीम सम्बन्धी व्यवस्था:** (१) प्लटमा छपान भएका रुखहरुको कटान, मुछान, ढुवानी, घाटगद्दी आदि कार्यमा लगाइने कामदारहरुलाई र यस्ता कामहरुको निरीक्षणमा खटिने कर्मचारीहरुलाई समेत आवश्यक पर्ने तालीमको प्रबन्ध सम्बन्धित निकायले नै मिलाउनु पर्नेछ ।

* पहलो संशोधन

* पहलो संशोधन

(२) कटान मुछानको कार्यमा खटाइने कामदारहरूलाई कम्तीमा एक महिनाको तालीम दिनु पर्नेछ । यस सम्बन्धी तालीम प्राप्त नभएको वा अनुभव नभएको व्यक्तिलाई काममा लगाउनु हुँदैन ।

(३) कामदारहरूको लागि तालीम सम्बन्धित निकायले संचालन गर्न सक्नेछन । क्षेत्रीय वन तालीम केन्द्रबाट पनि यस सम्बन्धी तालीम संचालन गर्न सकिनेछ ।

(४) निरीक्षणमा खटिने कर्मचारीहरूको लागि लजिङ (Logging) सम्बन्धी तालीम स्वदेशमा वा विदेशमा समेत दिलाउने व्यवस्था सम्बन्धित निकायले मिलाउन सक्नेछ ।

२५. **सरसफाई र सुरक्षा व्यवस्था:** (१) क्याम्पमा काम गर्ने कामदारहरू तथा कर्मचारीहरूको लागि सम्बन्धित निकायले क्याम्पको सरसफाई र सुरक्षाको उचित प्रबन्ध मिलाउनु पर्नेछ ।

(२) खान योग्य पानी (Potable) को श्रोतबाट ल्याएर वा वर्षदमा परेको पानीलाई जम्मा गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्नेछ ।

(३) कामदारको लागि पानीको स्रोत भन्दा १०० मिटर टाढा रहने गरी खाल्डे चर्पी (Pit Latrin) बनाउनु पर्नेछ । ढल निकासको व्यवस्था हुनुपर्नेछ, र यस्तो निकास पानीको स्रोत क्षेत्र, खोला नदीमा सोभै गरिनु हुँदैन ।

(४) फोहोरमैलालाई पानीको स्रोत भन्दा ५० मिटर टाढा, वाटर टेबुल (Water Table) भन्दा माथि र बगेको सतही पानी नपस्ने गरी खनेको खाल्डोमा थुपार्नु पर्दछ । यसरी थुपारेको फोहोरलाई हरेक हप्तामा १ फीटसम्म माटोले पुर्ने गर्नुपर्दछ ।

(५) क्याम्प क्षेत्रमा पानीको राम्ररी निकासको व्यवस्था मिलाउनु पर्दछ, लामखुट्टेले फूल पार्ने गरी पानी जम्न दिनु हुँदैन ।

(६) हावा नलाग्ने ठाउँमा सुरक्षित साथ खाना पकाउनु पर्नेछ । खाना पकाइ सकेपछि राम्ररी आगो निभाउने गर्नुपर्दछ ।

(७) वन क्षेत्रमा आगो लागेमा सवै कर्मचारी र कामदारहरू मिलि तुरुन्त आगो निभाउनु पर्दछ ।

(८) सम्बन्धित निकायले प्राथमिक उपचारको सामान हरेक कामदारको समूहलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ । यस्ता समूहको कम्तिमा एकजनालाई आधारभूत प्राथमिक उपचारको तालीम दिने व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।

(९) सवै कामदारलाई काममा लगाउने व्यक्ति वा निकायले हेलमेट, बुट आदि उपलब्ध गराउनु पर्नेछ । कामदारहरूले पनि यी सुरक्षाका उपकरणहरू नलगाई कटान क्षेत्रमा काम गर्न पाउने छैनन् ।

परिच्छेद-१२

अग्नी नियन्त्रण सम्बन्धी व्यवस्था

२६. अग्नी नियन्त्रण सम्बन्धी व्यवस्था: (१) कटान क्षेत्र, अन्य वन क्षेत्र र घाटगद्दीमा समेत आगलागि हुन नदिनको लागि सम्बन्धित निकायले समयमा नै सचेत भई अग्नि नियन्त्रणको उचित प्रवन्ध मिलाउनु पर्नेछ ।

(२) जङ्गलमा आगो लाग्न नदिनको लागि विशेष गरेर सुख्खा र गर्मी याममा बाहिर हावा लाग्ने ठाँउमा कामदारलाई जथाभावी आगो बालेर खाना पकाउन दिनु हुँदैन । अधिपछि समयमा पनि खाना पकाइ सकेपछि बालेको आगो राम्ररी निभाउनु पर्नेछ ।

(३) वन क्षेत्रमा कामदारले चूरोट खाएर ठूटो ननिभाईकन जथाभावी फाल्नु हुँदैन ।

(४) मट्टीतेल, डिजेल, मोबिल, पेट्रोल आदि प्रयोग गर्दा जथाभावी पोखिने गरी प्रयोग गर्नु हुँदैन ।

(५) कटान क्षेत्रमा भएको अग्नी रेखाहरुमा काठ ढुवानी गर्ने बाटोहरुमा भएको पात पतिङ्गर गर्मी याम अगाडि नै सफा गर्नु पर्नेछ ।

(६) घाटगद्दीमा रहेको काठ दाउरा आगलागीबाट जोगाउन वरिपरिको पतिङ्गरलाई निरन्तर रुपमा सफा राख्नु पर्नेछ र सम्बन्धित निकायले आगलागी नियन्त्रणको लागि पालो पहराको व्यवस्था गर्नुपर्नेछ ।

(७) वन क्षेत्रमा वा घाटगद्दीमा केही गरी आगो लाग्न गएमा कर्मचारी र कामदारहरु सबै मिलि तुरुन्त आगो निभाउनु पर्दछ । ठूलो आगो लागेमा जनताको समेत सहयोग लिई आगो निभाउनु पर्दछ ।

(८) वनक्षेत्रमा भएको आगलागीको जानकारी तुरुन्त जिल्ला वन कार्यालयलाई दिनु पर्नेछ । जिल्ला वन अधिकृतले पनि आगो लागेको वनक्षेत्र निरीक्षण गरी आगलागीको क्षेत्रफल र हानी नोक्सानीको परिमाण यकिन गरी सो को विवरण सम्बन्धित जिल्ला प्रहरी कार्यालय, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, क्षेत्रीय वन निर्देशनालय र वन विभागलाई समेत उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

परिच्छेद-१३

पुनर्स्थापन कार्य र अनुगमन तथा मूल्याङ्कन सम्बन्धी व्यवस्था

२७. पुनर्स्थापन व्यवस्था: (१) कटान गर्ने निकायले प्लटमा कटान मुछान कार्य सम्पन्न भए पछि प्लटमा भएको हाँगाविँगा बोक्रा र अन्य फोहोरहरु समेत हटाई सफा राख्नु पर्नेछ ।

(२) वन क्षेत्रमा रुखहरु कटान मुछान गर्दा र काठ दाउरा ढुवानी गर्दा प्रयोग गरेको निकासी मार्गहरुमा भएको खाल्डाहरुलाई माटोले पुरी पहिलाकै स्थितिमा हुने गरी मर्मत सुधार गर्नु पर्नेछ ।

(३) कटान मुछान गर्दा खाली भएको क्षेत्र र वन क्षेत्र भित्र घाटगद्दी कायम गरिएको भए सो क्षेत्रमा समेत वृक्षारोपण गर्नु पर्नेछ ।

(४) यस्तो पुनर्स्थापन कार्यमा लाग्ने सम्पूर्ण खर्च सम्बन्धित निकाय वा योजना संचालनकर्ताले नै व्यहोर्नु पर्नेछ ।

२८. **अनुगमन तथा मूल्याङ्कन :** (१) प्लटमा गरिने कटान मुछान कार्य, काठ दाउरा निकासी, घाटगद्दी र बिक्री वितरण व्यवस्था आदि सम्पूर्ण कार्यको शुरु देखि नै नियमित निरीक्षण, जाँचबुझ कार्यहरु जिल्ला वन अधिकृत र सम्बन्धित निकायहरुले गर्नु पर्नेछ । उक्त कार्यमा कुनै किसिमको अनियमितता देखिएमा तुरुन्त सोको रोकथाम गरी आवश्यक सुधार समेतको व्यवस्था सम्बन्धित निकायले गर्नु पर्दछ । त्यस्तो अनियमितता भएको बारेमा सम्बन्धित जिल्ला वन अधिकृतले आवश्यक कारवाई गरी क्षेत्रीय वन निर्देशकलाई जानकारी गराउनु पर्नेछ ।

(२) समिति वा संस्थानबाट भए गरेको काठ दाउरा संकलन र बिक्री-वितरण कार्यको नियमित अनुगमन गर्न क्षेत्रीयस्तरमा क्षेत्रीय वन निर्देशक र केन्द्रीयस्तरमा वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयको प्रमुख अनुगमन तथा मूल्याङ्कन अधिकृतको संयोजकत्वमा वन विभाग, जिल्ला वन कार्यालय र समिति वा संस्थानका प्रमुखहरु रहेको क्षेत्रीय तथा केन्द्रीय अनुगमन टोलीको व्यवस्था मन्त्रालयले गर्नेछ । उक्त अनुगमन टोलीले अनुगमन गरी विभाग र मन्त्रालयमा प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्नेछ ।

(३) यसरी अनुगमन टोलीबाट पेश भएको आवधिक अनुगमन प्रतिवेदनमा मूल्याङ्कन गरी मन्त्रालयले आवश्यक निर्देशन वन विभाग र सम्बन्धित निकायलाई दिन सक्नेछ ।

▲ (४) यस निर्देशिका तथा समय समयमा जारी भएका निर्देशन बमोजिम वन पैदावार सङ्कलन तथा बिक्री-वितरण भए नभएको सम्बन्धमा अनुगमन गर्नका लागि मन्त्रालयका अनुगमन तथा मूल्याङ्कन महाशाखाका सहसचिवको संयोजकत्वमा वन विभाग, द टिम्बर कर्पोरेशन अफ नेपाल लि. तथा नेपाल वन पैदावार उद्योग व्यवसायी संघको प्रतिनिधि समेत रहने गरी केन्द्रीयस्तरको अनुगमन टोली गठन गरिनेछ ।

▲ (५) उपदफा (४) बमोजिम गठित टोलीले वर्षको कम्तिमा दुई पटक अनुगमन कार्य गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।

▲ (६) वन पैदावारको ओसार पसार नियन्त्रण सन्तुलन तथा गोलिया काठ, बल्ला बल्ली र दाउराको स्तर निर्धारण एवं चिरान तथा गोलिया काठहरुको नाप निर्धारण प्रक्रिया सम्बन्धी नयाँ कार्यनीति कार्यान्वयन गर्दा समस्या परेमा वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयको योजना महाशाखाका सहसचिवको संयोजकत्वमा वन विभागका महानिर्देशक, द टिम्बर कर्पोरेशन अफ नेपाल लिमिटेडका महाप्रबन्धक, वन पैदावार विकास समितिका अध्यक्ष तथा नेपाल वन पैदावार उद्योग व्यवसायी संघका प्रतिनिधि सदस्य रहेको समिति गठन गरी सो समितिबाट समस्या समाधान गरिनेछ ।

परिच्छेद-१४

अनुसन्धान सम्बन्धी व्यवस्था

-
- ▲ दोस्रो संशोधनद्वारा थप
 - ▲ दोस्रो संशोधनद्वारा थप
 - ▲ दोस्रो संशोधनद्वारा थप

२९. **अनुसन्धान सम्बन्धी व्यवस्था:** (१) अधिकार प्राप्त अधिकारीले सरकारद्वारा व्यवस्थित वन र संरक्षित वनको कुनै क्षेत्रलाई विउ उत्पादन, अनुसन्धान वा तालीम सञ्चालन क्षेत्रको रूपमा तोक्न सक्नेछ ।

(२) यसरी निर्धारण भएको अनुसन्धान क्षेत्रमा सम्बन्धित अनुसन्धान केन्द्रबाट स्वीकृत अनुसन्धान योजना बमोजिम निर्दिष्ट अनुसन्धानका कार्यहरू सञ्चालनको लागि मौजुदा वन पैदावार हटाउनु परेमा सम्बन्धित क्षेत्रीय वन निर्देशकको स्वीकृती लिई अनुसन्धानकर्ताकै जिम्मेवारीमा वन पैदावारको कटान र संकलन गरी सुरक्षित राखी उपलब्ध वन पैदावारको लगत सहित जिल्ला वन कार्यालयमा बुझाउनु पर्नेछ ।

(३) यसरी उपलब्ध भएको वनपैदावार जिल्ला वन अधिकृतले प्रचलित आर्थिक नियमानुसार आफैले बिक्री-वितरण गर्ने वा राजश्व लिई समिति वा संस्थानलाई हस्तान्तरण गर्न सक्नेछ ।

(४) अनुसन्धान क्षेत्रमा भएका रुख विरुवाहरू निर्दिष्ट अनुसन्धान कार्य सम्पन्न नभएसम्म कटान गर्न पाइने छैन ।

(५) वन पैदावारको स्रोत, उपलब्धता, उत्पादन, व्यवस्थापन, संकलन विधि, प्रशोधन र सदुपयोग पक्षमा आवश्यक सर्वेक्षण तथा अनुसन्धान कार्य समेत केन्द्रबाट गर्न सकिनेछ । अनुसन्धान केन्द्रबाट प्रकाशित नतिजालाई वन विकास कार्यको लागि आधिकारिक निर्देशिकाको रूपमा लिन सकिनेछ ।

परिच्छेद-१५

विविध

३०. **विविध:** (१) निकायले आफै वा आफ्नो कुनै स्टाफ वा कामदारबाट प्लटमा अनियमित कटानी गरेमा प्रचलित वन ऐन, २०४९* तथा वन नियमावली, २०५१ अनुसार कारवाही हुनेछ ।

(२) नेपाल सरकारको निर्णयानुसार चार किल्ला तोकिएको प्लट वाहेक माथि उल्लेखित दफाहरूमा जे सुकै लेखिएता पनि जिल्ला वन कार्ययोजनामा उल्लेख भएको वर्ष भर संकलन हुने वन पैदावारको परिमाण मात्र संकलन गरी बिक्री वितरण गर्न पाइने छ ।

(३) बाढी, पहिरो, हिमपात, आगजनी आदि जस्ता दैवी प्रकोपको कारणले वन पैदावारको क्षति हुन गई वन पैदावार सड्ने वा नासिने अवस्था आइपरेमा सो वन पैदावारलाई वन क्षेत्रबाट संकलन गर्न र बिक्री वितरण गर्न कार्ययोजनाले तोकेको वार्षिक परिमाणको हदले बाधा पुऱ्याएको मानिने छैन । यसको लागि वन विभागको स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।

(४) वन कार्ययोजनाले निर्दिष्ट गरेको तथा वन विकास कार्य गर्नको लागि नेपाल सरकारले राष्ट्रिय वा अन्तर्राष्ट्रिय सरकारी गैर सरकारी संस्थालाई तोकेको शर्तमा तोकेको क्षेत्र र अवधिको लागि वोल क्वोल प्रथाद्वारा वन क्षेत्र उपलब्ध गराउन सक्नेछ ।

* पहिलो संशोधनबाट सच्याइएको

(५) स्वीकृत प्राप्त योजनाले प्रयोग गर्ने वन क्षेत्रको काठ, दाउरा काट्दा, टुक्राउँदा तथा घाटगद्दीसम्म ढुवानी गर्दाको सम्पूर्ण खर्च योजना संचालनकर्ताले नै व्यहोर्नु पर्नेछ ।

* (६) वन मुद्दामा बरामद भएको काठ दाउरा सो मुद्दाको किनारा लागेपछि कसूर नठहरेमा कटान गर्ने व्यक्तिलाई नै दिनु पर्नेछ । त्यस्तो काठ दाउरा जफत हुने ठहरेमा आर्थिक नियमानुसार जिल्ला वन अधिकृतले लिलाम बिक्री गर्न सक्नेछ । समिति वा संस्थानले काम गर्ने जिल्लामा भने काठ दाउराको लगत राखी जिल्ला वन अधिकृतले प्रचलित राजश्व लिई समिति वा संस्थानलाई नै उपलब्ध गराउन सक्नेछ ।

(७) काठ दाउराको कटान मुद्दान, ढलान घाटगद्दी, बिक्री-वितरण तथा निकासी सम्बन्धी मासिक विवरण जिल्ला वन कार्यालयले सम्बन्धित क्षेत्रीय वन निर्देशनालय र वन विभागमा अनिवार्य रुपमा पठाउनु पर्नेछ ।

(८) यस निर्देशिकामा भएको सम्पूर्ण दफा पालन गर्नु गराउनु जिल्ला वन अधिकृतको कर्तव्य हुनेछ । साथै यस सम्बन्धमा हुने सम्पूर्ण काम कारवाहीको जिम्मेवारी समेत जिल्ला वन अधिकृतले बहन गर्नु पर्नेछ ।

(९) निकासी गर्न लागेको र बिक्री वितरण भएको काठ दाउरा वन कर्मचारीले आफ्नो कार्यक्षेत्र भित्र जुनसुकै ठाउँमा जुनसुकै समयमा पनि निरीक्षण गर्न सक्नेछ ।

(१०) सिमा क्षेत्रमा प्रयोग गरिने भनी उपलब्ध गराएको वन पैदावारको उपयोग सम्बन्धमा जिल्ला वन अधिकृतले विशेष अनुगमनको व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।

* (११) कटान मुद्दान गरिएको प्लटको अन्तिम जाँच सम्बन्धित क्षेत्रीय वन निर्देशक वा निजले तोकेको अधिकृतले प्लटमा काम सकिएको एक महिना भित्र सम्पन्न गरिसक्नु पर्नेछ । अन्तिम जाँच नमूना अनुसूची-८ बमोजिम हुनेछ ।

(१२) अन्तिम जाँच गर्दा नियमानुसार गरिनु पर्ने कामहरु भए गरेको नपाइएमा सम्बन्धित निकायलाई प्रचलित ऐन नियमानुसार अधिकार प्राप्त अधिकारीबाट कारवाही गरिनेछ ।

(१३) अन्य निकायबाट काठ दाउरा संकलन तथा बिक्री-वितरण गरिएको जिल्लामा दोहोरोपन हुने गरी जिल्ला वन कार्यालयले काठ दाउराको संकलन तथा बिक्री वितरण कार्य गर्नु गराउनु हुँदैन । स्वीकृत वन व्यवस्थापन योजना (OFMP) अनुसार नै जिल्ला वन अधिकृतहरुले वनको संरक्षण, सम्बर्द्धन र सदुपयोग कार्य गर्नमा विशेष जोड दिनु पर्नेछ ।

(१४) यस निर्देशिकामा लेखिएका कुराहरु उपर उठेका विवादहरुको व्याख्या गर्ने अधिकार नेपाल सरकार वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयलाई हुनेछ ।

* पहिलो संशोधनबाट सच्याइएको

* पहिलो संशोधन

अनुसूची १
(दफा ४(१) सँग सम्बन्धित)

नेपाल सरकार
वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय
वन विभाग

मूल्याङ्कनको नमूना

क्षेत्र:

प्लट नं. :

जिल्ला:

रुख संख्या:

एकाई/रेञ्ज पोष्ट:

एकाई:

क्र.सं.	रुखको जात	वर्ग(क्लास)	ग्रस आयतन (क्यू. फी.)	नेट आयतन (क्यू. फी.)	कैफीयत

मूल्याङ्कन गर्ने:

प्रमाणित गर्ने:

नाम:

नाम:

दर्जा:

दर्जा:

दस्तखत:

दस्तखत:

कार्यालय:

कार्यालय:

मिति:

मिति:

अनुसूची २
(दफा ४(२) सँग सम्बन्धित)

नेपाल सरकार
वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय
वन विभाग

छपान तेरीजको नमूना

क्षेत्र:

जिल्ला:

एकाई/रेञ्ज पोष्ट:

एकाइ:

चौहद्दी:

पूर्व:

पश्चिम:

उत्तर:

दक्षिण:

छपान रङ्ग:

छपान टाँचा:

क्र.सं.	जात	क्लास	रुख संख्या	रुखको व्यास ईन्चीमा						कैफीयत
				११	१२	१३	-	१७	१८	

तयार गर्ने:

नाम:

दर्जा:

दस्तखत:

कार्यालय:

मिति:

जाँच गर्ने:

नाम:

दर्जा:

दस्तखत:

कार्यालय:

मिति:

प्रमाणीत गर्ने:

नाम:

दर्जा:

दस्तखत:

कार्यालय:

मिति:

अनुसूची ३
(दफा ९(९) सँग सम्बन्धित)

नेपाल सरकार
वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय
वन विभाग
प्लट कटान रजिष्टरको नमूना

क्षेत्र:	कटान गर्ने निकायको नाम:
जिल्ला:	रुख संख्या:
एकाई/रेञ्ज पोष्ट:	कटान/चिरान म्याद:
छपान रङ्ग:	निकासी म्याद:
छपान टाँचा:	घाटगद्दी स्थान

							धोद कट्टी					
क्र.सं.	कटान रुखको टुटो नं.	छपान नं.	रुखको जात	गोलिया नं.	साइज	आयतन (क्यू.फी.)	साइज	आयतन (क्यू.फी.)	जम्मा आयतन	दाउरा चट्टा संख्या	नोक्सानी भएको रुखहरुको विवरण	कैफियत

कटान गर्ने निकायको प्रतिनिधिको सही:

वन कर्मचारीको सही:

नाम:

नाम:

ठेगाना:

दर्जा:

मिति:

मिति:

अनुसूची ४
(दफा ९(११) सँग सम्बन्धित)

नेपाल सरकार
वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय
वन विभाग

प्लट कटान पन्ध्र रोजा नमूना

क्षेत्र: कटान गर्ने निकायको नाम:
जिल्ला: रुख संख्या:
एकाई/रेञ्ज पोष्ट: कटान/चिरान म्याद:
प्लटको नाम र किसिमः निकासी म्याद:
घाटगद्दी स्थान

मिति.....देखि.....सम्म

छपान भएको रुखको		कटान भएको रुखको		वन पैदावार			घाटगद्दी रवाना भएको			कटान भएको जङ्गलमा बाकी				कैफीयत
जात	संख्या	जात	संख्या	गिण्डा थान	आयतन क्यू फि	दाउरा चट्टा	काठ	आयतन क्यू फि	दाउरा चट्टा संख्या	लकडीजात	धान	आयतन क्यू फि	दाउरा चट्टा संख्या	

कटान गर्ने निकायको प्रतिनिधिको सही: वन कर्मचारीको सही:
नाम: नाम:
ठेगाना: दर्जा:
मिति: मिति:

अनुसूची ५
(दफा १०(४) सँग सम्बन्धित)

नेपाल सरकार
वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय
वन विभाग

प्लटबाट घाटगद्दीसम्म काठ दाउरा ढुवानी गर्न दिइने रमाना पूर्जाको नमूना

क्षेत्र: कटान गर्ने निकायको नाम:
जिल्ला: रुख संख्या:
एकार्ड/रेञ्ज पोष्ट: कटान/चिरान म्याद:
प्लटको नाम र किसिम:: निकासी म्याद:
घाटगद्दी स्थान

मिति	ढुवानी साधनको किसिम	चालकको नाम	काठको जात	गोलीया नं.	साइज	आयतन क्यू फि	दाउरा चट्टा	कैफीयत

कटान गर्ने निकायको प्रतिनिधिको सही: वन कर्मचारीको सही:
नाम: नाम:
ठेगाना: दर्जा:
मिति: मिति:

अनुसूची ६
(दफा १०(११) सँग सम्वन्धित)

नेपाल सरकार

वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय
वन विभाग

घाटगद्दी रजिष्टरको नमूना

क्षेत्र: कटान गर्ने निकायको नाम:
जिल्ला: रुख संख्या:
एकाई/रेञ्ज पोष्ट: कटान/चिरान म्याद:
प्लटको नाम र किसिमः निकासी म्याद:
घाटगद्दी स्थान

मिति (समय)	रमाना नं.	काठको जात	गोलीया नं.	साइज (फीटमा)	आयतन (क्यू फि)	दाउरा चट्टा	कैफीयत

कटान गर्ने निकायको प्रतिनिधिको सही: वन कर्मचारीको सही:
नाम: नाम:
ठेगाना: दर्जा:
मिति: मिति:

अनुसूची ७
(दफा १०(१२) सँग सम्बन्धित)

नेपाल सरकार
वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय
वन विभाग

घाटगद्दी पन्ध्र रोजाको नमूना

क्षेत्र: कटान गर्ने निकायको नाम:
जिल्ला: रुख संख्या:
एकाई/रेञ्ज पोष्ट: कटान/चिरान म्याद:
प्लटको नाम र किसिम:: निकासी म्याद:
घाटगद्दी स्थान

मिति.....देखि.....सम्म

घाटगद्दीमा आएको काठ					विमाकां छोड पूर्जा भएको काठ					घाटगद्दीमा बाँकी काठ					कैफीयत
मिति	जात	थान	आयतन (क्यू फि)	दाउरा चट्टा	मिति	जात	थान	आयतन (क्यू फि)	दाउरा चट्टा	मिति	जात	थान	आयतन (क्यू फि)	दाउरा चट्टा	

कटान गर्ने निकायको प्रतिनिधिको सही:

वन कर्मचारीको सही:

नाम:

नाम:

ठेगाना:

दर्जा:

मिति:

मिति:

अनुसूची ७क
(दफा १७(२) सँग सम्बन्धित)

गोलिया तथा चिरान काठको आम्दानी र खर्चको विवरण

सःमीलको नाम:-

ठेगाना:-

काठको स्रोत	जात	परीणाम (घनफीट)	चिरान प्रतिशत	जममा चिरान काठ(घनफीट)	चिरान काठ(घनफीट)		गोलिया काठ(घनफीट)		कैफियत
					बिक्री	बाँकी	बिक्री	बाँकी	

अन्य मौज्दात

दाउरा:-

स्ट्रिप :-

बाकल :-

अन्य :-

प्रमाणित गर्ने

नाम :-

दर्जा :-

कार्यालय :-

दस्तखत :-

मिति :-

तयार गर्ने

.....

सःमील प्रोप्राइटर

अनुसूची ८*
(दफा ३०(११) सँग सम्बन्धित)

नेपाल सरकार
वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय
.....क्षेत्रीय वन निर्देशनालय

प्लटको अन्तिम जाँचको नमूना

जि.व.का. को नाम:	प्लटको चौहद्दी:
इलाका:	पूर्व:
रेञ्ज पोष्ट:	पश्चिम:
प्लटको नाम र किसिम:	उत्तर:
मूल्याङ्कन परिमाण: क) काठ	दक्षिण:
ख) दाउरा	छपान रुख संख्या:
उत्पादन परिमाण: क) काठ	छपान रङ्ग:
ख) दाउरा	

कटान बाँकी रुख संख्या	कटान हुँदा अन्य रुख हानी नोक्सानी संख्या		अन्य तरिकाबाट भएको हानी नोक्सानी (जस्तै गोलिया हुने काठलाई दाउरामा परिणत गर्दा भएको नोक्सानी, ठूटाको उचाई बढी राख्दा खेर गएको परिमाण वा १५ रोजामा उल्लेख भएको हानी-नोक्सानी आदि)	कैफीयत
	लापरवाहीबाट	मजबुरीबाट		

- नोट:** १) कटान नगरेको रुखको प्रति रुख १००। जरिवाना गर्ने ।
२) लापरवाहीबाट भएकोमा विगो एकिन गरी प्रचलित रोयल्टी अनुसार जरिवाना हुनेछ ।

ठेकेदार/संस्था प्रतिनिधि

जि.व.का. प्रतिनिधि

क्षेत्रीय वन निर्देशनालयबाट
क्षे.व.नि. वा निजले तोकेको
अधिकृत प्रतिनिधि:

* पहिलो संशोधन